

4. заседание

Събота, 15 декември 1923 г.

(Открито отъ председателя д-ръ Т. Кулевъ, въ 15 ч. 30 м.)

Председателъ: (Звъни) Моля г. секретаря да провъри присътстваващитъ г. г. народни представители.

Секретарь Т. Кожухаровъ (д. с.): (Прочита списъка. Отъ заседанието сж отсъствували следнитъ народни представители: Алексиевъ Никола, Василевъ Григоръ, Георгиевъ Кимонъ, Джидровъ д-ръ Петъръ, Донсузовъ Михаилъ, Кабакчиевъ Христо, Каранджуловъ Иванъ, Кръстевъ Захари, Максимовъ д-ръ Никола, Мариновъ Владиславъ, Недѣлковъ Лачо, п. Николовъ Маринъ, Петровъ Борисъ, Поповъ Проданъ, Славейковъ Христо, Сребърниковъ Никола, Цаневъ Александъръ, Черневъ Христо, Чернооковъ Георги и Чешмеджиевъ Григоръ)

Председателъ: (Звъни) Отъ 247 народни представители отсъствуватъ само 30 души народни представители. Следователно, имаме нужното число присътстваващи народни представители за да се счита то законно.

Преди да пристъпимъ къмъ дневния редъ, имамъ да ви съобщя отпускиятъ, които съмъ далъ на нѣкои народни представители по важни домашни и неотложни причини, а именно:

На г. Христо Черневъ — 3-дневенъ отпускъ, считанъ отъ 15 т. м.

На г. Цанко Деликоцевъ — 5-дневенъ отпускъ, считанъ отъ 16 т. м.

На г. Никола Чирпанлиевъ — 3-дневенъ отпускъ, считанъ отъ 17 т. м.

На г. Пендо Стойчевъ — 5-дневенъ отпускъ, считанъ отъ 17 т. м.

На г. Недѣлко Топаловъ — 2-дневенъ отпускъ, считанъ отъ 17 т. м.

На г. Христо Басевъ — 5-дневенъ отпускъ, считанъ отъ 17 т. м.

Освенъ това, имамъ да ви направя съобщение за постановенето на нѣколко предложения, а именно:

1. Предложение отъ г. министра на народното просвѣщение за одобрение на указъ № 585 отъ 10 октомври 1923 г., съ който се утвърждава VI-то постановление на Министерския съветъ. взето въ заседанието му на 2 октомври 1923 г., протоколъ № 109;

2. Предложение на сѣщия министъръ за одобрение указъ № 583 отъ 10 октомври 1923 г., съ който се утвърждава I-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му на 26 септември т. г., протоколъ № 103;

3. Отъ г. военния министъръ — предложение за одобрение XIII-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му на 24 августъ 1923 г., протоколъ № 92, отпосително отпускането обезщетение и на свръхсрочнитъ подофицири, които презъ войната 1915—1918 г. сж били повисени за бойно отличие въ чинъ запасенъ подпоручикъ и пр.

Пристаиваме къмъ дневния редъ.

Има думата г. министърътъ на правосъдието, за да даде своя отговоръ на питането на старозагорския народенъ представителъ г. Иванъ Ангеловъ.

Министъръ Я. Стоячевъ: Г. г. народни представители! Въ интереса на следствието сѣтамъ, че е неудобно да съобщавамъ даннитъ, които сж разкрити по следствието за убийството на д-ръ Геннадиева. Едно мога да увѣря Народното събрание — че още отначалото и досега сѣдебнитъ власти съвършено самостоятелно действуватъ, за да откриятъ авторитъ на това деяние. Сега повторно настояхъ предъ сѣдебнитъ власти да ускорятъ следствието и да употребятъ всички усилія, да да бъде разкрито това

престѣпление. Една молба или едно пожелание отъ моя страна: всѣки, който знае нѣщо по това убийство, има единъ дългъ граждански, да съобщи на сѣдебнитъ власти, за да могатъ и тѣ отъ своя страна да използватъ даннитъ, които се изнасятъ.

Това е. което мога да кажа засега по това питане на г. Иванъ Ангеловъ.

Председателъ: Г. Ангелов! Доволни ли сте отъ отговора на г. министра?

И. Ангеловъ (н. л.): Г. г. народни представители! По силата на чл. 60 отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание, дълженъ съмъ да заявя предъ народното представителство дали съмъ доволенъ отъ отговоритъ на г. министъръ-председателя и на г. министра на правосъдието.

Председателъ: Г. министърътъ на вътрешнитъ работи сжко иска да даде своя отговоръ и следъ това ще говорите Вие, г. Ангеловъ.

Има думата г. министърътъ на вътрешнитъ работи.

Министъръ И. Русевъ: За да бъде отговорътъ, г. г. народни представители, по-изчерпателенъ, ще трѣбва да дамъ и азъ своя отговоръ по питането на старозагорския народенъ представителъ г. Ангеловъ.

Г. Ангеловъ твърди, че преди убийството на г. Геннадиева въ обществото е имало твърде много упорити слухове, че се готвятъ покушения срещу живота на наши общественици и политици, и пита какви мѣрки е вземалъ министърътъ на вътрешнитъ работи за запазване на тѣхния животъ. Азъ сега чувамъ, че въ обществото е имало упорити слухове за покушение срещу наши общественици и политици. Нито въ обществото имаше такива слухове — за което вие сте свидетели — нито властътъ знаеше, че се готвятъ такива покушения, както изобило срещу всички общественици и политици, така и частно срещу покойния д-ръ Геннадиевъ. Ето защо и властътъ не е имала никакви основания за взема специални мѣрки за запазване живота на лицата, които визира г. Ангеловъ. И днесъ сжко така властътъ не взема никакви специални мѣрки за запазване живота на сѣщитъ лица, защото и днесъ не е известно на властътъ, че има или че се готвятъ нѣкои покушения. Ако г. Ангеловъ знае подобно нѣщо, азъ го моля твърде много да го съобщи, за да се взематъ мѣрки за запазване живота на лицата, противъ които се готвятъ покушения. Че срещу д-ръ Геннадиевъ се е готвило покушение, азъ узнахъ това, както и всички, следъ неговото убийство отъ вестника на партията „Народно единство“, въ който се посочваше другия лагеръ отъ Либералната партия, че ималъ такова намерение.

Председателъ: Има думата г. Иванъ Ангеловъ.

И. Ангеловъ (н. л.): Преди да отговоря дали съмъ доволенъ или не отъ отговоритъ на двамата г. г. министри, дълженъ съмъ да заявя предъ народното представителство — особено следъ като г. министърътъ на вътрешнитъ работи направи намекъ, че отъ „Народно единство“ се сочи, какво убийството на покойния Геннадиевъ е замислено въ срѣдата на дотогавашнитъ негови приятели, специално въ срѣдитъ на Националъ-либералната партия — дълженъ съмъ, казвамъ, да заявя предъ васъ и предъ обществото, че, отъ срѣдитъ на Националъ-либералната партия нито е замислювано, нито е извършено покуше-

нието върху покойния Геннадиев; отъ тамъ известни срѣди сѣ желаели това — добре да се запомни.

Що се отнася до още единъ намекъ, който се пуска отъ нѣкои срѣди, че убийството на покойния Геннадиев е изхождало отъ македонска срѣда, дължепъ сѣмъ тоже да заявя като неговъ приятель въ зли и лоши времена неотклонно 20 години, че не може, нѣма и не трѣбва да се допуска, че отъ тая срѣда може да излезе единъ македонецъ да посегне върху него тогазъ, когато македонцитѣ знаятъ, па и цѣлниятъ български народъ знае, че той щѣше да бжде полезенъ за македонската кауза. Убийството е отъ други срѣди.

Т. Кожухаровъ (д. сг): Отъ кой?

И. Ангеловъ (н. л): Тѣзи срѣди сѣ отъ знайни и незнайни фактори, които и ние днесъ не знаемъ, но които, нека се знае, нѣма да останатъ неоткрити. Може г. министърътъ на правосъдието да прави апелъ къмъ обществото, што отъ онѣзи, които знаятъ нѣщо по убийството на д-ръ Геннадиева, да го посочатъ. Но нека се не забравя, че убийството на покойния Геннадиев нѣма да бжде скрито, то ще излѣзе навие; ако днесъ е скрито, утре ще бжде открито. Обаче ние сме длъжни да чакаме думата на правосъдието. И ако то не каже кои сѣ убийцитѣ, тогава добритѣ, вѣрнитѣ сподвижници на покойния ще се помъчатъ да покажатъ кои сѣ тѣ.

Азъ сѣмъ недоволенъ отъ отговора на г. министър-председателя не затова, защото азъ не му вѣрвамъ, но затова, защото има още такива инсинуации по неговъ адресъ отъ сѣщата тази комисиия, която бѣше въ контактъ съ г. министър-председателя. И за да дамъ възможностъ на парламентарнитѣ групи да се изкажатъ по това убийство, моето питане ще го направя запитване, интерпелация, за да мога и азъ — защото сега нѣмамъ тази възможностъ: азъ сѣмъ само питвачъ, а не запитвачъ — да говоря по-напросто. Затова питането си обръщамъ въ запитване, за да дамъ възможностъ на себе и на другитѣ да могатъ да откриятъ всички ония интриги и козни, които по него време се вършеха отъ онѣзи, които бѣха въ контактъ съ г. министър-председателя и които туриха въ устата на г. министър-председателя разни закавания и заплашвания въ смисълъ, че на никого отъ старитѣ държавници той нѣма да позволи да влѣзатъ нито въ управителнитѣ тела на партиятѣ си, нито въ Парламента.

Ето защо азъ заявявамъ на председателството, че не сѣмъ доволенъ отъ отговора и питането ще го обърна въ последствие въ запитване. И за това, което говорихъ, ще посоча единъ свидетель г. Никола Кемилевъ, който ще свидетелствува какви нѣща сѣ казвани отъ комисията, изходяща отъ Националь-либералната партия, по адресъ на г. министър-председателя.

Председательтъ: Г-да! Въпросътъ е изчерпанъ.

Минаваме на втората точка отъ дневния редъ — продължение прѣвѣрката по изборитѣ.

Г. Стефанъ Чакаръвъ ще докладва избора въ Пловдивската селска избирателна околия.

Докл. С. Чакаръвъ (д. сг): Г. г. народни представители! Въ Пловдивската селска избирателна околия сѣ записани 27.824 избиратели; гласували сѣ по време на избора 26.716. Действителни бюлетини сѣ подадени 22.875; недействителни бюлетини — 2.607. Демократическиятъ сговоръ съ кремовата бюлетина е получилъ 17.711 гласа; Националь-либералната партия е получила 5.164 гласа. Изборниятъ делителъ е 3.812. Разпредѣлени шестъ мандата на тази изборна околия се падатъ 5 за Демократическия сговоръ съ кремовата бюлетина и единъ мандатъ за Националь-либералната партия. Въ тази околия сѣ избрани като кандидати на Демократическия сговоръ г. г. Андрей Лячевъ, Ангелъ Станковъ, Никола Валтовъ, Никола П. Бурмовъ и Рангелъ Гургутски, а отъ Националь-либералната листа е избранъ г. Христо Славковъ. Изборитѣ сѣ извършени редовно; никаква контестація не е послѣвала.

Комисията по прѣвѣрка на изборитѣ намѣри, че този изборъ е произведенъ редовно и ме натовари да ходатайствувамъ предъ васъ да утвърдите съ вота си този изборъ.

Председательтъ: Моля ония г. г. народни представители, които сѣ съгласни съ предложението на комисията, да се утвърди изборътъ въ Пловдивската селска избирателна околия, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Тѣй като комисията не е готова за докладване на други избори, понеже по много избори не сѣ постѣпили всички необходими книжа, ще минемъ къмъ следующата точка отъ дневния редъ — докладъ на комисията по Министерството на правосъдието, относително задържането отъ сѣдебнитѣ власти на народнитѣ представители Христо Кабакчиевъ и Маринъ Поповъ.

Г. Ванко Георгиевъ ще ни докладва решението на комисията.

Докл. В. Георгиевъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Народниятъ представитель г. Христо Кабакчиевъ е подалъ едно заявление до председателя на XXI-то обикновено Народно събрание, съ което иска да бжде освободенъ отъ предварителния арестъ и допуснатъ да влѣзе въ Камарата, за да си изпълнява своя дългъ като народенъ представитель. За да бжде на почитаемото Народно събрание ясень въпросътъ, който ще трѣбва да разрешимъ и който е, действително, единъ много важенъ въпросъ, азъ ще прочета заявлението на г. Кабакчиева, а следъ това и писмото на прокурора при Софийския апелативенъ съдъ пакъ по този въпросъ. Г. Кабакчиевъ подала до председателя на Народното събрание следното заявление: (Чете)

„Както Ви е известно, отъ 12 септември т. г. досега сѣмъ задържанъ въ V полицейски участъкъ въ гр. София. Моля да бжда освободенъ и ми се даде възможностъ да взема участие въ сесията на XXI-то обикновено Народно събрание, която ще се открие на 9 т. м., за да изпълня дълга си като народенъ избраникъ. Следнитѣ конституционни основания ми даватъ право на това:

„1) Съгласно чл. 96 отъ конституцията на българското царство, петъ дена до отварянето и презъ всячкото време докле траятъ заседанията въ Народното събрание, народниятъ представитель се ползува съ правото на неприкосновеностъ. Той не трѣбва да бжде възпрепятствуванъ да изпълни своята върховна длъжностъ като членъ на законодателната власть. Презъ тоя периодъ народниятъ представитель не може да бжде задържанъ, затварянъ или сѣденъ и ако е билъ задържанъ или подеждимъ, той трѣбва да бжде пуснатъ на свобода. Дори ако той е обвиненъ въ престѣпления, които се наказватъ отъ наказателния законъ съ най-тежки наказания, пакъ не може да бжде задържанъ презъ имунитетния периодъ безъ специално за случая разрешение отъ Народното събрание, което единствено е властно да реши: да се изключи ли той отъ Народното събрание или не, освенъ въ случай на „en flagrant délit“.

„Чл. 96 отъ конституцията на българското царство императивно иска да предотврати всѣкаква възможностъ на административнитѣ или сѣдебни власти да влиятъ върху вѣврума, състава и волята на законодателната власть.

„Още Стамболовъ се подчерталъ, че Народното събрание трѣбва да пази високо своята неприкосновеностъ, защото това е една отъ най-важитѣ прерогативи на законодателната власть. Всички народни събрания следъ Стамболова сѣ пазили тая прерогатива на законодателната власть. Само презъ XVIII-то и XIX-то народни събрания, той бѣ поставенъ на изпитание въпреки протеститѣ на цѣлата опозиция на земледѣлското правителство. По поводъ задържането на една голѣма група отъ народни представители презъ време на септемврийскитѣ събития отъ тогавашното правителство, парламентарната група на Комунистическата партия изрично протестира срещу възпрепятствуването на задържанитѣ народни представители да участвуватъ въ заседанията на Народното събрание.“ И г. Кабакчиевъ сочи дневницитѣ на Народното събрание. (Чете) „При това положение нѣма значение обстоятелството, че сѣмъ задържанъ преди имунитетния периодъ. Дори да бѣхъ задържанъ за престѣпления, които се наказватъ съ най-тежки наказания — смъртъ и доживотенъ тъмниченъ затворъ, пакъ трѣбваше да бжда освободенъ и следъ като XXI-то обикновено Народно събрание вземеше решение да бжда задържанъ, тогава чакъ трѣбвало би напосо да ме задържатъ. Въ конкретния случай, обаче, азъ сѣмъ обвиненъ по чл. 99 п. 2 отъ наказателния законъ, по който се налага десетъ години тъмниченъ затворъ. При това е безспорно въпрекието и отъ законодателната, и отъ сѣдебнитѣ власти, че най-тежитѣ наказания се считатъ смъртното наказание и доживотенъ строгъ тъмниченъ затворъ. По тая причина не ще има нужда XXI-то обикновено Народно събрание да се занимава съ въпроса: да бжда ли даденъ на сѣдебнитѣ власти или не презъ имунитетния периодъ, защото не сѣмъ

обвиненъ въ престѣпление, което се наказва съ най-тежки наказания.

„Свършено погрѣшно ще бѣде тълкуванието на чл. 96 отъ конституцията, ако се сметне, че макаръ и да не съмъ обвиненъ за престѣпления, които се наказватъ съ най-тежки наказания, макаръ народътъ да ме е облѣкълъ съ довѣрието си, знаейки за моитѣ обвинения, макаръ че не съмъ заловенъ en flagrant delit, азъ трѣбва да бѣда освободенъ съ специаленъ вотъ на Народното събрание. Ако се възприеме това тълкувание, открива се възможностъ да се влияе на Народното събрание. Всекога е възможно да бѣдатъ задържани народни представители петъ дни преди откриването на Народното събрание, да имъ се възпрепятствува да участвуватъ въ Народното събрание за неопредѣлено време, превъ което ще се избере бюро на Камарата, ще се прокаратъ бюджети и други важни закони, ще се отнеме възможността на избрания народенъ представителъ да се изкаже по обвинението ерешу него, което значи, че изпълнителната и съдебната власти поставятъ предъ свършени факти законодателната власть.

„Въ защита на тоя безспоренъ възгледъ, възприетъ почти въ всички конституционни държави, ще цитирамъ само становището на г. Пжларева, който отъ името на блока въ XIX-то обикновено Народно събрание, следъ септемврийскитѣ събития (дневникитѣ на XIX-то обикновено Народно събрание, четвърта извънредна сесия, заседание 4, стр. 13) казва следното:

„Азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, че вне ще издѣлните единъ вапъ дългъ и ще упражните едно ваше право, когато ще поискате отъ бюрото на Народното събрание да защити независимостта на Парламента. Народнитѣ представители по конституцията трѣбва да бѣдатъ тукъ, когато заседава Народното събрание. Изключение едно единствено се допуша: могатъ да бѣдатъ въ затвора, ако сж извършили престѣпления, предвидени въ чл. чл. 221 и 222 отъ углавното сѣдопроизводство, за което се изисква предварителенъ арестъ, когато е извършено такова тежко престѣпление, и то пакъ съ рещение на Народното събрание. Вънъ отъ тия изключителни случаи народниятъ представителъ петъ дни до откриването на Събранието и презъ всичкото време, докато трае сесията, трѣбва да бѣде тукъ и свободно да упражнява своитѣ права, никой не може да го лиши отъ това негово право. Не казвайте, че по-рано сж задържани затуй, че изпълнителната власть изпреварила единъ-два дни, че може да посегне на неприкосновеността на народния представителъ. Задържанъ единъ-два дена по-рано, петъ дни преди откриването на Събранието, тя е длъжна да го освободи, за да дойде тукъ да упражнява своитѣ права. (Ржоплѣскане отъ центъра)“

„Моля нареждането ви да бѣда освободенъ.

„Гр. София, декемврий 1923 г.

„Съ почитъ: народенъ представителъ: Х. Кабакчиевъ“.

Това е заявлението на задържания народенъ представителъ г. Христо Кабакчиевъ.

Прокурорътъ при Софийския апелативенъ сѣдъ, по силата на чл. 96 отъ конституцията, прави следното съобщение до председателя на Народното събрание: (Чете) „Съобщавамъ Ви, г. председателю, че народниятъ представителъ г. Христо Кабакчиевъ е привлѣченъ въ качеството на обвиняемъ по следствено дѣло № 210/1923 г. на V сѣдебенъ следователъ при Софийския окръженъ сѣдъ по чл. 99 п. 2 въ връзка съ чл. 51 п. 2 отъ наказателния законъ и съ постановление № 2 отъ 31 октомврий т. г. е задържанъ въ V полицейски участъкъ“.

Това заявление на народния представителъ в това писмо на прокурора при Софийския апелативенъ сѣдъ бидоха препратени чрезъ председателя на Камарата до комисията по правосѣдието, която въ заседанието си преди два дена се занима съ въпроса и зае следното становище.

Г. г. народни представители! По силата на чл. 96 отъ нашата конституция, петъ дни преди отварянето на Народното събрание и презъ всичкото време, докато трае сесията на Народното събрание, никой народенъ представителъ не може да бѣде арестуванъ и задържанъ, освенъ въ такива случаи, когато той се обвинява въ престѣпления, за които се полагатъ най-тежки наказания. Очевидно е, че случаятъ съ г. Кабакчиева не е такъвъ. Г. Кабакчиевъ не е арестуванъ петъ дни преди отваряне на Народното събрание или же презъ време на траене сесията на Народното събрание. Г. Кабакчиевъ е арестуванъ преди да бѣде народенъ представителъ. Но чл. 96 отива по-нататъкъ и казва: въ тѣзи случаи за затварянето трѣбва независимо да се яви на Народното събрание, само съ разреше-

нието на което може да стане тегленето подъ сѣдъ. Явява се единъ принципиаленъ и много важенъ въпросъ, който трѣбва да разрешимъ съ нашия вотъ. Ако единъ гражданинъ, преди да бѣде народенъ представителъ, бива задържанъ и арестуванъ и даденъ подъ сѣдъ и ако следъ това той стане народенъ представителъ, явява се въпросъ, може ли той да бѣде освободенъ и какъ трѣбва да бѣде освободенъ. Така както поддържа г. Кабакчиевъ тезата за освобождението, азъ и комисията намираме, че тя не е права. Г. Кабакчиевъ поддържа, че съ избирането на единъ гражданинъ, даденъ подъ сѣдъ и задържанъ, за народенъ представителъ, той трѣбва моментално да бѣде освободенъ отъ затвора, а следъ това народното представителство ще каже дали трѣбва палово да бѣде прибранъ въ затвора или да остане на свобода. Такъвъ текстъ въ нашата конституция нѣма. Въ нашата конституция е казано общо, че народниятъ представителъ не може да бѣде затварянъ, но когато извърши престѣпления, за които се налагатъ най-тежки наказания, народниятъ представителъ и като народенъ представителъ може да бѣде задържанъ, само че когато бѣде задържанъ, трѣбва да се иска отъ Народното събрание то да се произнесе да продължи ли той да стои въ затвора или же да бѣде освободенъ. Народниятъ представителъ г. Христо Кабакчиевъ, когато е билъ задържанъ, не е билъ народенъ представителъ. Съ факта, че той става народенъ представителъ, не може ео ирво да бѣде освободенъ, а трѣбва да се произнесе Народното събрание дали да бѣде освободенъ или не.

Другиятъ въпросъ, който пакъ трѣбва да се разрѣши, е: засѣга ли имунитета, засѣга ли неприкосновеността на народния представителъ и случая като този на г. Кабакчиевъ, т. е. ако се избере единъ човѣкъ, който се намира въ арестъ въ деня на избирането, трѣбва ли той да бѣде освободенъ или не? Г. г. народни представители! Комисията по правосѣдието имаше всичкото желание и всичката воля да стои на една обективна висота и да се произнесе по въпроса така, както подобава на единъ Парламентъ, който уважава себе си и който съзнава дълбоко задачитѣ на народното представителство. Затова комисията потърси примери и отъ нашата парламентарна практика, потърси най-сетне примери и въ законодателството и въ парламентарната практика и на другитѣ парламентарни страни. Трѣбва да ви заявя, че за голѣмо наше съжаление ние не можахме да намѣримъ въ парламентарната практика, наша и особено въ тази на други страни, мотиви, които да могатъ да ни улеснятъ да дадемъ единъ благоприятенъ отговоръ на заявлението на г. Кабакчиевъ. Азъ самъ се помъчихъ, г-де, да потърся въ конституцитѣ на другитѣ европейски страни, начевайки съ Франция, Англия, Америка, Швейцария, Япония и пр., на какво становище стоятъ тия държави, които иматъ безспорно една дълга парламентарна практика, и дали ние можемъ да се позоваваме на тѣхното становище, за да можемъ да дадемъ едно благоприятно разрешение на въпроса. И дължа да ви заявя, г-де, че всички конституции, изключая нашата, иматъ една обща формула — че народниятъ представителъ не може да бѣде задържанъ освенъ въ случай на en flagrant delit, т. е. тогава, когато е заваренъ на мѣстото на престѣплението. Това е единъ случай, за който ни говори чл. 78 отъ нашето углавно сѣдопроизводство, когато и полицията има право да арестува единъ гражданинъ, щомъ като го е заварилъ на мѣстото на престѣплението, за да не му даде възможностъ да избѣга или да заличи следитѣ на престѣплението. Всички конституции така поставятъ въпроса, че когато народенъ представителъ е заваренъ на мѣстото на престѣплението, той може да се арестува и следъ като се арестува, трѣбва да се съобщи на Народното събрание, за да се произнесе то трѣбва ли да продължи този арестъ или трѣбва да се суспендира постановлението на сѣдебния следователъ и да бѣде той освободенъ. Обаче дугитѣ практики, особено френската практика, до която можахъ да се добера, е следната: френската практика емѣта, че следъ арестуването на народния представителъ и съобщението въ Камарата, народното представителство има, така да се каже, само една политически контролна власть. Народното представителство следъ арестуването на народния представителъ се произнася дали народниятъ представителъ е задържанъ веледствие на сериозни улики, или же е задържанъ затова, защото съответниятъ следователъ или прокуроръ е билъ повлиянъ отъ административната власть. Съ други думи казано френската практика е такава: има ли посѣгателство върху свободата на народния представителъ, което да изхожда или да бѣде подбудено отъ административната, отъ из-

пълнителната власт, народният представител трябва да бъде освободен; е ли арестуван народният представител по почин или по инициатива на съдебната власт, която сериозно, искрено и чисто по съдебни мотиви е действувала, оставят го задържан и не се бържат въ мъркит, които съдебната власт взема, за да попречи на по-свободния да се отклони от съдебното следствие. Франскаят практика процедира тъй, защото теоретически франсузат гледат на този въпрос така: според тях, имунитетът на народния представител не е и не може да бъде привилегия за една категория граждани; пѣма граждани, които да имат известна привилегия по отношение на съдебната власт, защото всички граждани на една страна сѣ равни предъ съда. Имуитетът на народния представител има само това значение, че иска да се създаде една гаранция за народния представител да не бъде той играчка въ рѣшетъ на изпълнителната власт и да не би изпълнителната власт въ известен моментъ да посегне върху независимостта на народния представител и да не му даде възможност да защити или да застъпи въ Народното събрание каузата на своитѣ избраници, така както той я развива. Трѣбва да ви кажа, че чл. 96 отъ нашата конституция има достатъчно неясности. Нашата парламентарна практика по този въпрос, г-да, е много некрасива, бихъ казалъ, и защото г. Кабакчиевъ се позовава на нея, защото и азъ ще се позова на нея. Г. Кабакчиевъ се позова на практиката, създадена въ XIX-то обикновено Народно събрание, когато въ 4. заседание на четвъртъ извънредна сесия презъ м. октомврий 1922 г. Министерскиятъ съветъ е поискалъ одобрението на едно министерско постановление, съ което бѣха задържани и поставени въ затвора всички бивши министри отъ кабинета на г. Малиновъ, на г. Гешовъ и на г. Даневъ. По този въпросъ сѣ говорили доста работи отъ Народното събрание. Дълга, обаче, да заявя на почитаемото народно представителство, че въпреки всичката моя добра воля да намѣря въ пренията, които сѣ водили, нѣщо, което да бъде въ полза на каузата на г. Кабакчиева, азъ не можахъ да намѣря нищо. Г. Кабакчиевъ цитира речта на г. Пждарева. Азъ прочетохъ цѣлата речъ на г. Пждарева и се подписвамъ подъ нея съ дветѣ рѣчи. Г. Пждаревъ се явява предъ Народното събрание и казва: „Г. г. народни представители! Министритѣ отъ бившитѣ три кабинета сѣ арестували вследствие на едно постановление на Министерския съветъ, който не представлява отъ себе си нито законодателна, нито съдебна власт; пѣкъ и да представлява законодателна власт въ известни случаи, не може да арестува. Протестирамъ — казва г. Пждаревъ — „противъ тази практика“ — и той добавя: „Народнитѣ представители могатъ да бъдатъ задържани или въобще българскитѣ граждани могатъ да бъдатъ арестувани по надлежна редъ; не могатъ да бъдатъ арестувани и задържани, когато изпълнителната власт иска или когато изпълнителната власт гледа да се ограда отъ неудобствата на законодателната власт“. Тѣй се развива речта на г. Пждарева докрай. Тогава по този поводъ е взелъ думаца г. Василь Коларовъ, частъ отъ речта на когото цитира г. Кабакчиевъ и на която той се базира. И азъ апелiramъ къмъ тѣзи г. г. народни представители, които сѣ тукъ — особено къмъ г. Урумова, който най-много се е каралъ съ г. Кабакчиевъ тогава по този поводъ — нека си спомнимъ речта на г. Коларова. Г. Коларовъ е заявилъ следущето нѣщо, г-да.

К. Пастуховъ (с. д): Оправдаваше правителството.

Докладчикъ В. Георгиевъ (д. ст): „Азъ казва, г-да, съжалявамъ, че сѣ арестувани сега; азъ съжалявамъ, че вие не ги арестувахте много по-рано, преди да имаха имунитетъ“. И нѣщо повече. Г. Коларовъ, обръщайки се къмъ г. Пждаревъ, казва: „Г-да! Най-малко право имате вие да говорите за имунитетъ. По отношение на васъ не трѣбва да има имунитетъ. Нѣщо повече, казва, трѣбва да се даде право на народа да ви личува, да ви предадатъ на единъ чисто народенъ съдъ“. И наистина, г. Коларовъ въ една парантеза отъ своята речъ говори следущето нѣщо: „Ние сме противъ погаването имунитета на народния представител, по въ случай не можете да говорите за имунитетъ, вие пѣмате право на имунитетъ“.

К. Пастуховъ (с. д): Г. Коларовъ говореше така, защото го изобличихъ, да тѣ въставатъ противъ, онова, за което поначало се борѣха, когато бѣха затворени тѣхни, народни

представители. Тогава той видѣ, че сѣ загазили много и затова смекчи. Първата му частъ отъ речта бѣше: бийте, трепете, арестувайте!

Докладчикъ В. Георгиевъ (д. ст): И за да се види, г-да, какво е било мнението на г. Коларова по въпроса, трѣбва да заявя, че въ края на речта си той е поддържалъ предложението на правителството, а това предложение включваше арестуването на народни представители и утвърждаване на това арестуване.

Но, г. г. народни представители, ние не искаме да се позоваваме на тази практика. Комисията се позова на изричния смисълъ на чл. 96 отъ конституцията, споредъ който членъ народенъ представител може да бъде въ известенъ случай задържанъ и, следъ като бъде задържанъ, трѣбва да се пита Народното събрание дали да го освободи. Г. Кабакчиевъ е билъ задържанъ преди да бъде народенъ представител, но понеже иска освобождение, явява се въпросъ, какъ да се отговори на неговото искане. Въ конституцията е казано, че народенъ представител може да бъде задържанъ въ случаитѣ, когато по криминаленъ законъ се налагатъ най-тежки наказания. Явява се въпросъ: онова престѣпление, което се предполага да е извършилъ г. Кабакчиевъ и за което го задържатъ, е ли престѣпление, за което нашиятъ наказателенъ законъ валага най-тежко наказание? И азъ съмъ дълженъ да добавя, че тукъ изразътъ на конституцията не е така юридиченъ, защото презъ 1879 г. не сме имали много опитни юристи, за да се употреби по-прецизенъ изразъ. Но като се има предъ видъ, че г. Кабакчиевъ е даденъ подъ съдъ за измѣна, по чл. 99 п. 2 отъ наказателния законъ, като се има предъ видъ, че по този членъ отъ наказателния законъ се валага отъ десетъ години нагоре строгъ тъмниченъ затворъ и като се има предъ видъ още едно обстоятелство, а именно, че съгласно конституциитѣ на Америка и Япония народнитѣ представители могатъ да бъдатъ задържани и безъ съгласието на Народното събрание, безъ да се пита Народното събрание, когато се обвиняватъ въ измѣна и предателство, азъ смѣтамъ, че не можемъ да приемемъ, че това престѣпление, което е извършилъ г. Кабакчиевъ или което се предполага да е извършилъ и за което го държи обвинителната власт отговоренъ, не може да бъде друго, освенъ отъ категорията на онѣзи престѣпления, за които се валага най-тежко наказание. И такава трѣбва да е била мисълта на законодателя: да тури въ затвора народния представител само за най-тежко престѣпление. И азъ смѣтамъ, че едва ли пѣкой отъ насъ ще оспори, че може да има по-тежко престѣпление отъ измѣната и предателството поне дотогава, докато стоимъ на почвата на законността и конституцията, която за насъ е този общественъ строй. Комисията дори отиде по-нататкъ и пожела да има единъ критерий, кой престѣпления ние трѣбва да смѣтаме като тежки или най-тежки и кои наказания сѣ най-тежки. И комисията, като въ предъ видъ, че тогава, когато е гласувана конституцията, нашиятъ наказателенъ законъ не е билъ написанъ, но е имало отоманския наказателенъ законъ, а споредъ отоманския наказателенъ законъ най-тежкитѣ наказания сѣ смъртното наказание и оковитѣ и понеже окови се поставятъ за наказание отъ петъ години нагоре строгъ тъмниченъ затворъ, комисията реши да приеме, че всички престѣпления, за които се валага наказание по-горе отъ петъ години строгъ тъмниченъ затворъ, трѣбва да се смѣтатъ за най-тежки. И понеже г. Кабакчиевъ е извършилъ делния, за който наказателниятъ законъ предвижда наказание строгъ тъмниченъ затворъ отъ десетъ години нагоре, ние приехме, че е извършено едно отъ тѣзи престѣпления, за които наказателниятъ законъ предвижда най-тежки наказания. И затова по силата на тия съжления комисията по Министерството на правосъдието реши да предложи на Народното събрание да разреши на прокурора при Сѣбийския апелативенъ съдъ да се продължи следствието противъ народния представител Христо Кабакчиевъ, а неговото заявление за освобождението му отъ затвора да се остави безъ последствие.

Председателътъ: Има думата народниятъ представителъ г. Тодоръ Страшимировъ.

Т. Страшимировъ (к): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Въпросътъ за задържането на народенъ представител е единъ въпросъ съвършено сериозенъ, за да го сметнатъ за сериозенъ и професоритѣ по углавното право, които заседаватъ тукъ.

Г. г. народни представители! Мене ме ошудва гледището на комисията по Министерството на правосъдието, защото, действително, това гледище, тъй както беше изложено от докладчика, не намъри и въ самия доклад никакви сериозни аргументи въ тълкуването на чл. 96 от конституцията. Защото, г. г. народни представители, за дадения случай ние имаме само постановлението на чл. 96 от конституцията. Върно е, че въ миналото имаме практика, която нарушаваше постановлението на чл. 96 от конституцията, но също така трѣбва да се подчертае, че и г. докладчикът от името на комисията по Министерството на правосъдието не изхожда от създадената парламентарна практика въ България. Ако ти не изхождаш от създадената парламентарна практика въ България, ще трѣбва да изхождаш безспорно от онѣзи законоположения, които могат да дадат основания днес да гласуваш за задържането на един членъ на Народното събрание. Де сѫ тия основания? Въртъ се, въртъ се докладчикът от името на комисията и пакъ се върна на чл. 96 от конституцията. Но, г. г. народни представители, колкото и неясна да е редакцията на чл. 96 от конституцията въ смисълъ на яснитѣ изражения на българската речъ, въ днешното развитие на тази речъ, въ всѣки случай, мисълта на законодателя, мисълта на онзи, който е създавалъ конституцията на България е съвършено ясна. Ние по никакъвъ начинъ не можемъ да намъримъ тамъ онѣзи елементи, които даватъ основания на докладчика и на цѣлата комисия да правятъ такова разграничение на обстоятелствата по чл. 96 от конституцията, което разграничение направи той, именно, че въпросътъ е другъ що се отнася до арестуването на гражданина, който впоследствие е станалъ членъ на Народното събрание, и другъ, когато се засѣга единъ избранъ вече членъ на Народното събрание.

Д-ръ Й. Фаденхехтъ (д. ст.): Туй разграничение е застъпвала и вашата група презъ 1922 г.

Т. Страшимировъ (к): Азъ ще Ви кажа, г. Фаденхехтъ, дали действително нашата група е застъпвала туй гледище. Съжалвамъ, че ще трѣбва да употребявамъ едни изрази, които не обичамъ да употребявамъ въ своитѣ речи. Азъ съмъ билъ общественикъ и като общественикъ и като ораторъ съмъ застъпвалъ онова гледище, което сѫ застъпвали и моитѣ другари тукъ. Но това гледище не е онова, което беше тукъ, съ достойнството на народния представител, процитирано на умъ. То беше прѣмо противно на онова гледище, което действително е било поддържано отъ мой другаръ Василь Коларовъ тукъ, въ Народното събрание.

Докладчикъ В. Георгиевъ (д. ст.): Желаете ли да цитирамъ речта му?

Т. Страшимировъ (к): Дайте да цитираме дневницитѣ на Народното събрание; тѣ не могатъ да бъдатъ фалшифицирани и да се говори на приумица. (Възражения отъ сговориститѣ)

Председателъ: (Звъни)

Т. Страшимировъ (к): На приумица може да се грѣши, на приумица може и да се фалшиво предаде една мисълъ на народния представител, но тази мисълъ, изложена тамъ, въ дневницитѣ на Народното събрание, тя е запечатана; ние я имаме даже въ заявлението на самия Кабакчиевъ процитирана. Тамъ Василь Коларовъ не държи такъвъ езикъ. Разбира се, има и тълкувания. Ние, безспорно, не направихте цитати. Истинскиятъ смисълъ на речта на Василь Коларовъ е този. (Възражения отъ сговориститѣ)

Председателъ: Моля, г-да тишина!

Т. Страшимировъ (к): Бждете спокойни. Въпросътъ е повече юридически и ние трѣбва да минемъ тъкмо къмъ тълкуването на туй гледище.

Г. г. народни представители! Какво говори чл. 96 отъ конституцията? (Чете) „Членовтѣ на Народното събрание, петъ дни до отварянето и презъ всичкото време, докле траятъ заседанията, не могатъ да бъдатъ затваряни и съдени, освенъ въ случаитѣ, когато тѣ се обвиняватъ за престѣпления, за които се налагатъ по криминалния законъ най-тежки наказания. Въ тия случаи за зат-

варянето трѣбва да се яви на Народното събрание, само съ разрешението на което може да стане тегленето на съдъ“. Въ тѣзи именно случаи, когато по криминалния законъ се налагатъ най-тежки наказания, значи само въ такива случаи за затварянето трѣбва да се яви незабавно на Народното събрание, само съ разрешението на което може да стане теглене подъ съдъ. Очевидно е, че този чл. 96 отъ конституцията не може да търпи тѣзи тълкувания, които изнесе тукъ докладчикътъ. Не може този въпросъ да търпи туй тълкувание и че действително се е почувствувала въ комисията нужда да се прибегне до законодателството на отоманската империя се вижда и отъ изложението на самия докладчикъ. Защото нашиятъ наказателенъ законъ не е далъ нѣкакви основания на комисията по Министерството на правосъдието, която днесъ, при действията на този наказателенъ законъ, разсждава, да каже кои наказания нашиятъ законодатель смѣта за най-тежки.

Но, г. г. народни представители, и това не е истина, че нашиятъ законодатель не е разграничилъ ако не теоритично, то поне мимоходомъ тъкмо наказанията на категории, споредъ които категории ние положително, безъ двусмислие бихме могли да твърдимъ съ чиста съвестъ, че споредъ нашия наказателенъ законъ най-тежки наказания сѫ смъртното наказание и доживотниятъ строгъ тъмниченъ затворъ. Ако ние вземемъ главата въ наказателния законъ, която определя категориитѣ на наказанията, ще видите че тамъ наказанията биватъ главни и допълнителни. Между главнитѣ наказания е безспорно наказанието строгъ тъмниченъ затворъ. Но строгиятъ тъмниченъ затворъ се дѣли на времененъ строгъ тъмниченъ затворъ и на доживотенъ строгъ тъмниченъ затворъ. А независимо отъ това имаме и смъртно наказание. Когато законодателятъ е разпредѣлилъ или категоризиралъ така наказанията — на времененъ строгъ тъмниченъ затворъ, на доживотенъ строгъ тъмниченъ затворъ — очевидно е, че ние вече имаме доживотния строгъ тъмниченъ затворъ близо до другото най-тежко наказание, отъ което друго по-тежко наказание сигурно никой не би могълъ да намъри — то е смъртното наказание. Но когато имаме зададенъ въпроса: кои наказания въ нашия наказателенъ законъ трѣбва да се смѣтатъ за най-тежки наказания, очевидно е, че никой съ чиста съвестъ не би могълъ да твърди, че и подъ смъртѣта, и подъ доживотния строгъ тъмниченъ затворъ и другото временно наказание, строгиятъ тъмниченъ затворъ, може да се смѣта за тежко наказание.

А. Цанковъ (с д): Смѣсватъ понятията, тъй като говорите.

Т. Страшимировъ (к): Ако вие, г. г. народни представители, отворите углавното сѣдопроизводство и прочетете чл. 221, именно тоя членъ който тогавашниятъ народенъ представител г. Пждаревъ по поводъ на повдигнатия въпросъ презъ миналата година е цитиралъ, вие ще видите, че въ тоя чл. 221 законодателятъ е сѣкщо така намира, че наказанията смъртъ и доживотенъ строгъ тъмниченъ затворъ сѫ най-тежки наказания и заради тѣхъ определя като мѣрка за нестклонение отъ предварително дирене и отъ сѣдебно дирене задържанто подъ стража. Но това постановление безспорно се отнася до обикновеното преследване на гражданина, безъ да има привилегиятъ на неприкосновеността, каквито привилегии основниятъ нашъ законъ — конституцията — предвижда за избрания за народенъ представител. Прочее, ако е въпросъ за онова определѣние, което го има въ чл. 221 отъ углавното сѣдопроизводство, то това определѣние е ограничено отъ чл. 96 на основния законъ, конституцията.

Но изглежда, че комисията е на друго мнение; изглежда, че комисията смѣта каквѣ самото определѣние за мѣрката за нестклонение отъ сѣдебното или следственото дирене на единъ подсъдимъ или обвиняемъ е достатъчно, за да може да чаде основание на народното представителство, тълкувайки чл. 96 отъ конституцията, да сметне, че най-тежкитѣ наказания, споредъ нашия наказателенъ законъ, сѫ именно ония наказания, които сѫ предвидени въ углавното сѣдопроизводство като наказания, за които мѣрката за нестклонение трѣбва да бжде задържането подъ стража.

Г. г. народни представители! Макаръ и чл. 221 отъ углавното сѣдопроизводство да дава въ туй отношение аргументи въ полза на молта теза, макаръ това да е съвършено положение, за да мога да подбия онзи указъ, който се издаде следъ 9 юний въ добавка къмъ чл. 221, по силата

на чл. 47 отъ конституцията, азъ трѣбва да кажа, че чл. 96 отъ конституцията ограничава това разпореждане на законодателя въ чл. 221. Чл. 221 отъ углавното съдопроизводство по никой начинъ не може да измѣни чл. 96 отъ конституцията. Щомъ това не може да бѣде така, безспорно е, че постановлението на чл. 96 отъ конституцията ограничава каквито и да е разпорѣдби на законодателната властъ относително мѣрките за неотклонение на обикновенния гражданинъ.

Отнася се, прочее, г. г. народни представители, до едно субективно публично право на народния представител, отнася се до неговото неотемлимо право да дойде тукъ да защитава народните интереси (Оживление), и тия народни интереси да ги защитава отъ първия до последния денъ на сесията.

Прочее, г. г. народни представители, за да ви докажа, че това тълкувание на чл. 96 отъ конституцията отговаря на едно правилно тълкувание на този членъ, азъ ще трѣбва да се позова на мнения, които изхождатъ отъ вашата срѣда. Азъ съжалявамъ, че тъкмо когато ще цитирамъ това мнение, народниятъ представителъ излѣзе: това е съчинението на г. д-ръ Гиргиновъ. Азъ ще трѣбва да ви кажа, че тъкмо въ съчинението на г. д-ръ Гиргиновъ, едно сравнително капитално съчинение по конституционното и държавно право въ България, се третираатъ всички тѣзи въпроси, всички тѣзи възможности. Имаше нужда, следователно, самата комисия да прибѣгва до нѣкакъвъ си отомански законъ. И присъгвайки до отоманския законъ, безспорно, въ действително при издаването на конституцията, тя не дѣри изобщо въ терминологията на този отомански наказателенъ законъ съответствие съ терминологията и разграничението на наказанията въ нашия наказателенъ законъ, ами напротивъ по аналогия казва: у насъ се смѣта, че наказанието отъ петъ години нагоре е отъ онова. Това не отговаря на истината. Ако вие дарите отоманския законъ, кажете положително, че постановлението на чл. 96 отъ конституцията е създадено тогава тъкмо съ огледъ на законоположенията въ отоманския законъ. Е добре, законоположенията въ отоманския наказателенъ законъ тогава предвиждатъ доживотенъ строгъ тѣмниченъ затворъ, предвиждатъ окови, . . .

Докладчикъ В. Георгиевъ (д. ст.): До 101 година, не до животь.

Т. Страшимировъ (к): . . . неопредѣлено по размѣри, а у насъ вече имаме наказателенъ законъ, който опредѣля най-тежкитѣ наказания, именно: смъртъ и доживотенъ строгъ тѣмниченъ затворъ.

Но, г. г. народни представители, нека цитирамъ тъкмо това съчинение на г. д-ръ Гиргиновъ — „Държавното устройство на България“. На стр. стр. 195, 199 и 200 имаме изчерпателно третиране именно на тоя въпросъ, дали депутатскиятъ имунитетъ може да бѣде отнѣманъ съ разрешението на Народното събрание, когато не сѣ налице условията, предвидени въ чл. 96, именно ония условия, които ограничаватъ този имунитетъ. Ограниченията ние ги казахме изрично: тѣ сѣ само въ случаитѣ, когато се налагатъ по криминалния законъ най-тежкитѣ наказания. Но кой е криминалниятъ законъ, който дѣйствува, когато трѣбва да отговаря Кабакчиевъ? Той е нашиятъ наказателенъ законъ. А нашиятъ наказателенъ законъ признава навсѣкжде споменатитѣ наказания за най-тежки наказания — не престѣпления. Защото тукъ докладчикътъ отъ името на комисията говори за престѣпления и апелира предъ вашето съзнание и съвестъ, че изобщо измѣната, за която се държи отговоренъ Кабакчиевъ, е едно отъ най-тежкитѣ престѣпления. Въпросътъ не е кое смѣтате вие въ дадения случай за най-тежко престѣпление, дали грабежа, дали убийството, дали измѣната и т. н. Измѣната преди всичко е едно политическо престѣпление. Въпросътъ е: съгласно чл. 96 отъ конституцията, дали изобщо законодателятъ тогава, при създаването на основния законъ, е предвидилъ тъкмо този случай за най-тежко престѣпление — което може относително, въ съзнанието на единъ гражданинъ да бѣде едно, а въ съзнанието на другъ гражданинъ да бѣде друго — и се предвиждатъ наказания. Очевидно, то е вече опредѣлена мѣрка, а тѣзи наказания въ конституцията се предвиждатъ като най-тежки.

Е добре, г. г. народни представители, за случая, за който говори докладчикътъ, именно, че Кабакчиевъ е билъ арестуванъ преди да бѣде избранъ за народенъ представител, това по никой начинъ по силата на чл. 96 отъ конституцията не може да играе роля. Не може да играе

роля, г. г. народни представители, затуй, защото чл. 96 ви задължава да не привеждате даже въ изпълнение една присѣда, която е влѣзла въ законна сила, затуй, защото ще трѣбва народниятъ представителъ да бѣде съвършено свободенъ да упражни своето право.

Докладчикъ В. Георгиевъ (д. ст.): Той ще бѣде лишенъ тѣгава отъ граждански и политически права и не може да бѣде народенъ представителъ.

Т. Страшимировъ (к): Не е истина това. Не всѣка присѣда отнема гражданскитѣ и политическитѣ права на гражданина. Една присѣда по углавно дѣло отъ частенъ характеръ може да бѣде приведена въ изпълнение, по неговиятъ депутатски имунитетъ въ запрещава да го хванете за ухото и да го турите въ затвора. Прочее, вие не сикте могли да разсѣждате, че случаятъ е съвършено другъ. Напротивъ, азъ ще се позова пакъ на г. Гиргиновъ и ще видите, че е така. Азъ съжалявамъ, че той не е тукъ, за да дойде и каже какъ би могълъ да упражни правата си на депутатъ съ тѣзи възгледи, които той вече е направилъ достояние на публиката. И така, г. Гиргиновъ казва: (Чете) „Главното условие, за да се допусне затваряне или углавно преследване на представителя презъ сесията е той да се обвинява въ престѣпления, за които се налагатъ по криминалния законъ най-тежки наказания (чл. 96 отъ конституцията). Значи, ако се обвинява въ по-други престѣпления, той е напълно неприкосновенъ“. Кои наказания сѣ най-тежки — то е най-сложниятъ въпросъ, ако изобщо може да има сложностъ въ дѣлата тази работа, и тамъ е центърътъ на въпроса. Г. Гиргиновъ казва: „Кои наказания сѣ най-тежки, показва наказателниятъ законъ: това сѣ смъртното наказание и доживотниятъ строгъ тѣмниченъ затворъ“. Разбира се, когато той е писалъ това, не е ималъ предъ видъ мотивитѣ на комисията по Министерството на правосѣдието, днешнитѣ политически мотиви. (Чете) „Ако е въпросъ само за почването на углавно преследване поради най-тежки престѣпления, безъ да бѣде то придружено и съ затваряне на обвинения депутатъ, тогава преследването може да продължава и безъ разрешение на Народното събрание. Щомъ, обаче, джидитъ на правосѣдието налагатъ и арестуването на представителя, тогава съдебниятъ органъ е длъженъ незабавно да яви за това на Народното събрание, за да разреши то тегленето на смѣт, т. е. затварянето и преследването“. Но въпросътъ е, че той е задържанъ. Че този въпросъ действително не трѣбва да влияе въ дадения случай на вота на народното представителство, ще видимъ отъ цитатъ на друго мѣсто. Ако единъ народенъ представителъ е билъ задържанъ преди отварянето на сесията, както е въ дадения случай — чл. 87 отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание — тогава се поставя въпросътъ, дали представителятъ да се освободи или да се задържи и по-нататкъ подъ стража. И веднага г. Гиргиновъ отговаря на този въпросъ: (Чете) „И въ единия, и въ другия случай Народното събрание трѣбва да откаже арестуването, щомъ задържаниятъ народенъ представителъ не се обвинява въ престѣпления, за които се налагатъ най-тежки наказания“ — а ние видѣхме, че най-тежкитѣ наказания сѣ доживотенъ строгъ тѣмниченъ затворъ и смъртъ. Прочее, ще трѣбва да видимъ дали въ онзи членъ отъ наказателния законъ, който се цитира въ постановлението на следователя, тѣй като още нѣмаме присѣда, още нѣмаме обвинителенъ актъ на прокурора на рѣка — въ всѣки случай въ писмото на прокурора се цитира чл. 99 п. 2 отъ наказателния законъ — ще трѣбва да видимъ, казвамъ, дали въ този членъ се предвижда такова наказание, какъто по чл. 96 отъ конституцията трѣбва да се смѣта за най-тежко наказание. Ние виждаме, че тамъ законодателятъ е предвидилъ само времененъ строгъ тѣмниченъ затворъ отъ десетъ години нагоре. Разбира се, докладчикътъ трѣбваше да бѣде пълненъ, да каже, че времененъ строгъ тѣмниченъ затворъ отъ десетъ години нагоре не отива до доживотенъ строгъ тѣмниченъ затворъ. Временниятъ строгъ тѣмниченъ затворъ е до 15 години, а при известни обстоятелства, при повторение и т. н. може да отиде най-много до 20 години. Но при дадения случай не се приказва за никакви усложнения, а се приказва за чл. 99 п. 2 въ свръзка съ чл. 51 п. 2 отъ наказателния законъ, сир. интелектуална виновностъ. Очевидно е, че имаме една работа съвършено ясна, и тази работа говори за едно дѣяние съвършено не най-тежко по нашия наказателенъ законъ. Очевидно е, г. г. народни представители, че юридически, правни мотиви нѣма, че тукъ мотиви, черпени непосред-

ствено отъ законоположенията въ страната нѣма, а още повече не може да има мотиви, черпени непосредствено отъ конституцията. Тогава ще трѣбва да се търсятъ други мотиви. Кои ще бъдатъ мотивитѣ, които ръководятъ онѣзи, които дирятъ основания въ свършено други законоположения, а не въ действащитѣ днесъ законоположения въ нашата страна, за да могатъ да оправдаятъ своето решение или мнение предъ Народното събрание, щото единъ народенъ представителъ да изгуби своята неприкосновеностъ, своя имунитетъ? Тѣзи мотиви, безспорно, трѣбва да бъдатъ само политически. Очевидно е, че вие се водите отъ мотива да направите опозицията по-слаба съ единъ другаръ, който е отъ първа величина (Възражения отъ сговористите), защото юридически мотиви нѣмате.

Председателъ: Решението на комисията е принципиално. Уважавайте мнението на хората и не имъ приписвайте партизански мотиви.

Т. Страшимировъ (к): Азъ говоря за мнението на комисията. Безспорно, азъ уважавамъ мнението на всички, но тѣй, както беше изнесено тукъ, . . .

Председателъ: Не обиждайте!

Т. Страшимировъ (к): Не съмъ искалъ да обиждамъ. Да се говори, че въ дадения случай единъ политически мотивъ може да ръководи единъ народенъ представителъ, не е никаква обида, па и наказателниятъ законъ никжде не предвижда това за обида.

Председателъ: Тѣй както го представлявате Вие, то е партизански мотивъ.

Т. Страшимировъ (к): Очевидно е, че този е мотивътъ. Но този мотивъ, г. г. народни представители, не значи нищо друго, освенъ да се упражнява и въ Камарата, въ Народното събрание, онова насилне, което капиталътъ упражнява върху работническата класа. Ито, това е насилнието, което желаете да упражнявате. Азъ апелирамъ къмъ съзнанието на всички — а тукъ, въ Камарата, има маса юристи, надали въ друго Народно събрание е имало толкова юристи — азъ апелирамъ къмъ съзнанието на всички, които биха могли действително, тѣй както декларира г. докладчикътъ, да говорятъ отъ името на гражданско чувство, отъ името на гражданска доблестъ, която трѣбва да има и юристи, и народниятъ представителъ тукъ, когато тълкуватъ основния законъ, и другитѣ закони, да не направятъ тази грѣшка, защото наистина тази грѣшка въ миналото е правена при други камари.

Тукъ се подметна за държането на групата, отъ името на която излизамъ, макаръ тя да е въ другъ съставъ. Г. г. народни представители! Азъ нѣмамъ възможностъ да процитирамъ всичко тукъ, но единъ пасажъ отъ речта на Коларовъ е процитиранъ и тукъ, въ молбата на самия Кабакчиевъ, и този пасажъ е тъкмо онзи, който е далъ основание на г. докладчика да прави свършено други тълкувания.

Отъ сговориститѣ: Формата не ни интересува.

Т. Страшимировъ (к): Насъ трѣбва да ни интересува обстоятелството, че единъ народенъ представителъ цитира речи на народни представители отъ минали народни събрания. Очевидно е, че въ тѣзи цитати ние трѣбва да бъдемъ точни. Азъ апелирамъ къмъ съзнанието на всѣки, който ще трѣбва да упражни своето право на народенъ представителъ по отношение не само на дадена личностъ, но и по отношение на всички, които евентуално биха могли да попаднатъ подъ ударитѣ на чл. 96 отъ конституцията, да гласуватъ, щото народниятъ представителъ Христо Кабакчиевъ да бѣде освободенъ. Той ще бѣде винаги на разположение на правосъдието. Това обстоятелство, че ще бѣде освободенъ, за да заседава въ Народното събрание, не отнима възможността на правосъдието да каже своята дума.

Отъ сговориститѣ: Ще избѣга.

Т. Страшимировъ (к): Не, той не ще избѣга. Ако той е ималъ намерение да бѣга, можеше прѣди 12 септември да избѣга.

Но, г. г. народни представители, г. Кабакчиевъ ви тревожи като Кабакчиевъ, . . .

Отъ сговориститѣ: А-а-а!

Т. Страшимировъ (к): . . . той ви тревожи като една причина, безспорно, и само затова желаете той да стои въ затвора.

Отъ сговориститѣ: Ние имаме по-голъми величини.

Т. Страшимировъ (к): Г. г. народни представители! Нали бѣхте вие, които обявихте преди изборитѣ, налѣво и надѣсно агитирахте, че сте за широка, за голѣма амнистия? (Възражения отъ сговориститѣ)

Председателъ: (Звъни)

В. Молловъ (д. сг): Като дойде амнистията, ще видимъ.

Т. Страшимировъ (к): Азъ желая вашитѣ юридически аргументации.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Владимиръ Молловъ.

В. Молловъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Не за пръвъ пътъ въ Народното събрание се обсъжда въпросътъ за неприкосновеността на народния представителъ споредъ чл. 96 отъ конституцията. Не единъ пътъ и азъ съмъ ималъ случай да взема участие при разглеждането на този въпросъ, ако не отъ това мѣсто, то въ комиситѣ. И трѣбва да призная, че до днесъ една точно установена практика, точно установено тълкувание на чл. 96 ние нѣмаме. Следователно, никакъ нѣма да бѣде за оудване, че ще се цитиратъ мнения както това на уважаемия нашъ другаръ д-ръ Гиргиновъ, съ когото и по-рано съмъ билъ въ препирни по този въпросъ. Азъ съмъ поддържалъ по-друго мнение отъ това, щото ще изложа тукъ предъ васъ и което въ общи черти е съгласно съ предложението на комисията. Той е поддържалъ противното, онова, което е изказалъ въ своята книга.

Чл. 96 за насъ е малко неясенъ, заради тѣй, защото въ протоколитѣ на Учредителното събрание, където по нѣкои членове има тълкувания, по този абсолютно нищо нѣма. Тълкуванието на чл. 96 е толкова по-мъчно, защото въ този членъ нашата конституция отстъпва отъ белгийския текстъ, когато въ други членове тя следва точно него. Въ белгийския текстъ, както и въ текста на френската конституция и на много други, имунитетътъ на народния представителъ се намира въ зависимостъ отъ така нареченото *flagrant délit*. Идеята, отъ която изхождатъ тамъ законодателитѣ, е следната: народниятъ представителъ отъ започването на сесията, или петъ дни преди започването на сесията, до края ѝ, трѣбва да бѣде осигуренъ отъ посѣгателствата на властта; не отъ посѣгателствата на съдебната властъ, а главно отъ посѣгателствата и маневритѣ на изпълнителната властъ. На народния представителъ трѣбва да бѣде осигурена пълната свобода, пълната възможностъ да представлява своитѣ избиратели, да защитава тѣхнитѣ интереси, да изказва свободно своето мнение и да гласува въ Народното събрание. Само въ единъ случай този имунитетъ може да бѣде нахърненъ — въ случай на флагрантно, явно, несъмнено нарушение на закона. Въ белгийската конституция е употребенъ терминътъ *flagrant délit*. Имало е случай, и то въ ново време, където въ белгийския парламентъ сж се опитали да изтълкуватъ *flagrant délit* въ смисълъ на *flagrant crime*, на флагрантно злодеяние, обаче Народното събрание не е възприело това тълкуване и *flagrant délit* е останало да се употребява въ неговата обща юридическа смисълъ — едно флагрантно нарушение на закона. И новитѣ коментатори на белгийската конституция казватъ, че народниятъ представителъ може да бѣде арестуванъ, ако той напр., посрѣдъ нощъ въ пияно състояние наруши публичния редъ или публичната тишина — следователно дори за полицейско нарушение. Това е едно много далечно тълкувание, споредъ мене, обаче тѣй тълкуватъ тамъ постановленията на съответния членъ на конституцията. Нашата конституция отстъпва отъ белгийската, отъ френската; тя приема едно свършено друго становище; тя защитава народния представителъ, като ограничава случитѣ, въ които той може да бѣде тегленъ подъ съдъ. Първата идея, отъ която се ръководи, следователно, чл. 96 отъ конституцията, е тази. Не е въпросътъ за арестуване, не е въпросътъ за задържане, а

въпросът е за тегленето под съд, както се казва в последната, заключителната част на чл. 96. Съ други думи, първото правило е: когато Народното събрание е в сесия — извън сесия въпросът е друг, народният представител тогава сж поставени под общата защита на законитѣ и, следователно, ако тѣ ги нарушат, отговарятъ както обикновенитѣ граждани — когато Народното събрание е въ сесия, тогава народниятъ представител въ всички случаи не може да бѣде тегленъ подъ съдъ, безъ съгласието на Народното събрание. Това е общото правило.

На второ мѣсто азъ правя заключение, изводъ отъ чл. 96, че е безразлично, дали народниятъ представител се тегли подъ съдъ за времето, когато заседава Камарата или по-рано, т. е. дали процедурата по това теглене подъ съдъ е започнала презъ сесията, или е започнала по-рано. Необходимо е само едно: народниятъ представител да може да запази своята свобода въ времето, когато Събранието е въ сесия. Обстоятелството, че Кабаchieвъ е билъ задържанъ преди да бѣде народенъ представител, въ случая не разрешава въпроса. То има своето значение, за да се изтъкне, че по отношение на него нѣма абсолютно никакъвъ административенъ произволъ; че той е билъ подведенъ подъ отговорностъ въ време, когато не е мислилъ, че ще бѣде кандидатъ за народенъ представител и, следователно, изпълнителната властъ нѣма абсолютно никаква намѣса. Тя не желае да го изключи отъ тази срѣда, а той самъ себе си е изключилъ, и то предварително. (Нѣкои отъ сговориститѣ ржкопльскаватъ)

Третото положение, което трѣбва да се изведе отъ чл. 96, то е изключението, което ние намираме въ неговата първа частъ, изключението, че народниятъ представител може да бѣде тегленъ подъ съдъ докле траятъ заседанията, ако се обвинява за престѣпления, за които се налагатъ по криминалния законъ най-тежки наказания. Тукъ дохождаме да тълкуваме, какво разбира нашата конституция подъ „най-тежки наказания“. Естествено е, че нашиятъ законодател въ 1879 г. не е могълъ да има предъ видъ сега действащия наказателенъ законъ — това е ясно за всички; естествено е, че нашиятъ основенъ законодател е ималъ предъ очи тогава действащия наказателенъ законъ, въ който има тройно раздѣление на престѣпнитѣ деяния: crime, délit, contravention, споредъ французкото право, т. е. злодеяние, престѣпление и нарушение. За злодеяние се налагатъ така нареченитѣ страдателни и осрамителни наказания — les peines afflictives на френски, българскиятъ преводъ е малко лошъ. Най-тежкитѣ наказания, споредъ тогава действащия наказателенъ законъ, сж страдателнитѣ и осрамителнитѣ, опозорителнитѣ наказания. Тукъ влиза смъртното наказание, тукъ влиза задържането вѣчно въ крепостъ, тукъ влиза вѣчното изгнание и най-сетне тукъ влиза и строгъ тъмниченъ затворъ въ окови. Обаче строгиятъ тъмниченъ затворъ не трае отъ 5—15 години, а трае отъ три години нагоре, и той се изпълнява следъ публично излагане на публично мѣсто — осрамително наказание — полага се следъ това осъденото лице въ окови и, както казва чл. 6, ако ме не лъже памсъта, употребява се за най-тежка работа. Споредъ тогава действащия криминаленъ законъ това сж най-тежкитѣ наказания. Но този тогава действащъ наказателенъ законъ оттогава насамъ е измѣненъ и сега имаме другъ наказателенъ законъ; по конституцията има едно явно намерение, явно съзнание да се тегли подъ съдъ народния представител само по решение на Народното събрание, и то само въ случаитѣ, въ които обвинението ще бѣде по такива деяния, и следователно, ние ще трѣбва да видимъ отъ това намерение на основния законодател дали ние намираме нѣкакво упѣтване и въ сега действащия криминаленъ законъ, кое ще бѣде най-тежко наказание. И по този въпросъ тукъ сме имали препирня и, ако не отъ тукъ, отъ тази трибуна, то въ комиситѣ азъ съмъ ималъ особено мнение. Обикновено това се е случвало — така съмъ навикналъ — че когато се е искало подобно решение, билъ съмъ въ оппозиция и съмъ запазвалъ правата на народния представител. Трѣбва да добавя, че азъ и презъ дружбашко време съмъ ималъ случай, ако не тукъ — до тукъ ми се чини въпросътъ не дойде — то въ комиситѣ да защитавамъ и Тодоръ Лукановъ, който се намира по настоящемъ въ неизвестностъ, и Ципоранова, за когото не зная каква съдба има. Той беше тогава преследванъ, не беше арестуванъ, за едно въстание въ с. Дълбоки — бѣше посрещналъ тогава нѣкакви бунтовници;

положението бѣше военно, изпрати се дълото отъ военния следователъ и въ комисията съмъ ималъ случай да се застъпя за него. И доколкото ми е на ума, той и Лукановъ не сж били задържани и теглени подъ съдъ. Обаче положението бѣше таково, че въ случая можеше и трѣбваше да се поддържва това. Съ това искамъ да кажа, че партизанство или раги рги да радѣляме единъ отъ другъ народнитѣ представители не е имало.

Кои, прочее, деяния се наказватъ съ най-тежки наказания? Предшествуващиятъ ораторъ г. Страшимировъ изложи своето мнение, като го подкрепи съ цитатъ отъ г. Гиргинова. Азъ казахъ, че съ този цитатъ и съ това мнение не съмъ съгласенъ. Ние ще трѣбва да се основомъ на нашия наказателенъ законъ, който се цитира и по-рано, за да се дойде до едно правилно юридическо тълкувание. Нашиятъ наказателенъ законъ въ чл. 13 казва така: „Главнитѣ наказания сж: смъртно наказание, строгъ тъмниченъ затворъ, тъмниченъ затворъ, запиране и глоба“ — това сж главнитѣ наказания, това сж родоветѣ наказания. И когато ще трѣбва да решимъ въпроса, кои наказания сж най-тежки, ние ще отидемъ въ родоветѣ наказания, а тѣ сж казанитѣ: смъртно наказание и строгъ тъмниченъ затворъ. Когато ние дохождаме по-сетне въ чл. 15 отъ наказателния законъ, тамъ вече се казва за този родъ наказания — защото смъртното наказание е единъ родъ, строгиятъ тъмниченъ затворъ е другъ родъ — че има и видове или, както се казва по-долу, въ чл. 16, разреди, а тѣзи разреди сж следующитѣ: доживотенъ строгъ тъмниченъ затворъ, защото има и временитѣ строгъ тъмниченъ затворъ. При изпълнението на последното наказание разредитѣ сж: до петъ годишенъ тъмниченъ затворъ — съответствието ние го намираме въ чл. чл. 220 и 221 отъ наказателното съдпроизводство въ мѣрцитѣ за неотклонение — и строгъ тъмниченъ затворъ за повече отъ 5 години.

Сега, споредъ всичкитѣ правила на тълкуването, като изхождаме и отъ нарежданията на тѣзи членове, отъ отношенията на родъ къмъ видъ, отъ логическата невъзможностъ да слагаме въ една категория единъ разредъ отъ единъ родъ въ другъ родъ, защото това нѣма да съответствува даже на обикновенитѣ логически правила, следва по единъ съвършено ясенъ, несъмненъ начинъ, че въ това отношение като най-тежки наказания нашиятъ криминаленъ законъ днесъ счита смъртното наказание и строгиятъ тъмниченъ затворъ.

Но, г. г. народни представители, противната кауза, която иска окончателно да ограничи тълкуването на чл. 96 отъ конституцията не въ съгласие съ криминалния законъ, а така, защото е казано „най-тежки наказания“, до какви последици иде? Въ колко случаи има смъртно наказание по нашия наказателенъ законъ? Ако не смѣтаме дружбашкото измѣнение, за грабежитѣ, досега имаме седемъ случаи; точно въ толкова случаи, даже и въ по-малко има и доживотенъ строгъ тъмниченъ затворъ. Знаете ли ние, че при това тълкувание даже умисленото убиство не е най-тежко престѣпление, защото смъртъ се налага по алинея втора на чл. 247 на наказателния законъ — за предумишлено убиство — а за обикновено убиство е до 15 години строгъ тъмниченъ затворъ? Или, съ други думи казано, единъ народенъ представител, който умислено извърши убиство, споредъ това тълкувание, има право да заседава тукъ. Не, г-да! За изнасяване, за обикновенъ грабежъ, за най-тежкитѣ престѣпления по всички наказателни закони у всички культурни народи — не само у тѣхъ, даже и по-далечъ да отидемъ — ние ще намѣримъ, че обществената, етичната оценка е тази: това сж най-тежкитѣ наказания. Мислите ли ние, че нашия учредител е мислилъ, че нѣкога ще бѣде възможно по този начинъ така да се отнасяме по този въпросъ? Не, г. г. народни представители! Тълкуванието, точното, ясното, юридическото тълкувание на въпроса е това. Ние можете по-нататкъ да искате известно ограничение; защото нашиятъ наказателенъ законъ, като говори за временитѣ строгъ тъмниченъ затворъ, започва не като отоманскитѣ отъ три години, а отъ една година — следователно, има достатъчно широко приложение. И азъ тамъ бихъ казалъ че когато е писано това положение въ наказателния законъ, следъ като е била вече въ сила нашата конституция, авторитѣ му не сж имали предъ видъ този въпросъ. Обаче азъ смѣтамъ, че щомъ като изхождаме така отъ рода на наказанието, по-нататкъ ние можемъ да дойдемъ до известни изводи по силата на процесуалния законъ и по

силата на туй да ограничимъ тази широка възможност, която иначе би ни дала такова тълкувание. Още отъ самото начало на нашата свобода, за тежките престъпления, за така нареченитѣ злодеяния, а по-сетне за всички онѣзи, които не сж носили това име, но които по наказателния законъ сж водили къмъ по-тежки наказания, къмъ такива тежки деяния, за които говори чл. 15 — отъ петъ години нагоре — ние сме имали особенъ създъ, народенъ създъ, създъ на съдебни заседатели. Тамъ компетентността бѣше не по-малка отъ петъ години строго тъмниченъ затворъ. Този предѣлъ — петъ години — се предвижда, както ви казахъ, и въ чл. 16 отъ наказателния законъ. Този срокъ, отъ петъ години, личи въ наказателното производство, а следователно отъ това обикновениятъ законодател, като го постави въ връзка съ чл. 96 отъ конституцията, вади заключение, че за най-тежки наказания трѣбва да се считатъ тѣзи, които сж не по-малко отъ петъ години строго тъмниченъ затворъ. И, следователно, считамъ, че такова тълкувание е и тълкуванието, което вече най-правилно обяснява намѣренията на нашия законодател, на законодателния текстъ на основния законъ въ чл. 96 отъ конституцията и дава въ това отношение една възможностъ за едно справедливо прилагане на това постановление.

Д-ръ Й. Фаденхехтъ (д. сг.): Това е приела и комисията.

В. Молловъ (д. сг.): Именно. Моитѣ аргументи сж малко по-други въ това отношение. Смѣтамъ, че давамъ доказателства, защо това мнение трѣбва да бѣде прието.

По тоя начинъ ние дохождаме до едно разрешение на въпроса, което е справедливо. Справедливо е заради туй, защото тѣзи преследвания, за които мисли чл. 96 сж, преследвания отъ съдебната власт, а не отъ административната. Ако има преследване само отъ административната власт, преследване безъ постановление на съдебния следовател, азъ нѣма да се двоумя, който и отъ която срѣда да бѣде народния представител, отъ тази или отъ онази, да кажа: не, народниятъ представител трѣбва да бѣде освободенъ; независимо отъ това, дали е станало това преди или следъ избирането му за народенъ представител като смѣтамъ, че и презъ време на сесията, ако нѣкоя власт има намѣрение да тегли нѣкого подъ създъ — а това може да бѣде само съдебната власт — трѣбва да се отнесе за разрешение предварително къмъ Народното събрание. Не съмъ съгласенъ съ това, че единъ присъди, които сж вѣдвали въ сила, не носятъ последствията и не могатъ да бѣдатъ изпълнени. Така не е по белгийския законъ, така не е по чл. 96 отъ конституцията, защото се говори изрично само за теглене подъ създъ. Смѣтамъ, че така се дава едно справедливо разрешение на въпроса: престъпни деяния които се наказватъ съ не по-малко отъ петъ години строго тъмниченъ затворъ, сж най-тежките. Тамъ не може да има никакво колебание. Не желая да ви чета специалната частъ отъ наказателния законъ, за да видите, че случаетъ сж ограничени и изброени, че народниятъ представител има голѣмъ маршъ — до петъ години строго тъмниченъ затворъ — за да претендира съ право, че той може да представлява тукъ, въ срѣдата на Народното събрание, своитѣ избиратели. Но отъ петъ години нагоре — не, г-да, да не отиваме до тази крайностъ.

А. Цанковъ (с. д.): Този маршъ отъ петъ години е голѣмъ, но за комуниститѣ не стига.

В. Молловъ (д. сг.): Тамъ ще се съгласимъ, може-би, но то е другъ въпросъ. — При такова тълкувание абсолютно никакво преследване, никаква умраза, никакво желание нѣма спрѣмо известния другаръ Кабакчиевъ, за да не може да дойде той тукъ да ни погледне отново съ своитѣ зловни очи; не, това е далечъ отъ насъ, далечъ отъ насъ е тази мисълъ, която имаха господата миналата година и отъ скоро време. Намѣрението имъ бѣше ясно, то не е скрито, то е признато. Азъ не съмъ билъ тукъ, четохъ вестниците, протоколитѣ не съмъ челъ — нѣма никакво съмнение, че желанието имъ бѣше да обезглавятъ буржоазията, да обезглавятъ опозицията, да подадатъ ръка на Стамболийски, да отидатъ тамъ, където искаха, да заведатъ България, въ третия интернационал, и да покриятъ България съ чрезвѣтайки, съ каквито е изпълнена съветска Русия. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ) Ние по този начинъ нѣма да действуваме. У тѣхъ има едно основно правило — то е отдавна съществувало

въ стария заветъ, па е било повторено и прието и въ езуитско време — въ името на нашитѣ начала искатъ да имъ дадемъ това, което тѣ отричатъ въ името на тѣхнитѣ начала. У насъ буржоазията трѣбва да бѣде обезглавена — това е споредъ тѣхното учение — а отъ насъ искатъ да запазимъ тѣхния имунитетъ. Така ли е? (Ржкоплѣскания и смѣхъ отъ сговориститѣ) Работата може да се преобърне, а сега азъ предлагамъ да се гласува предложението на комисията.

Председателтъ: Има думата народниятъ представител г. Димо Кьорчевъ.

Д. Кьорчевъ (н. л.): (Отъ трибуната) Въпросътъ, съ който ни занима докладчикътъ на комисията по Министерството на правосъдието, г. г. народни представители, е много важенъ, много сериозенъ. Той има две страни: една страна юридическа и конституционна, и друга — политическа. Г. докладчикътъ, както и уважаемиятъ г. проф. Молловъ, зачекнаха напространно първата страна, т. е. юридическата, но не зачекнаха втората страна, или твърде малко я зачекнаха — политическата — макаръ че самъ г. докладчикътъ заяви какво този въпросъ е много важенъ, много сериозенъ, защото вотътъ на Народното събрание ще трѣбва да завърши и съ единъ указание за даване подъ създъ Христо Кабакчиевъ, който моли да бѣде приетъ тукъ. Позволете на мене да не се съглася съ аргументитѣ, които ни даде уважаемиятъ докладчикъ, и съ юридическата аргументация, която ни даде проф. Молловъ. Азъ, тъкмо наопаки, твърде малко ще се спра върху тая юридическа аргументация, но отъ думитѣ, които ще кажа, убеденъ съмъ, че това Събрание съ толкова голѣма компетенция и добросъвестностъ ще се съгласи съ мене и ще приеме за истина това, което ви говоря.

Касае се да се завърне при насъ единъ народенъ представител, който е здържанъ въ V полицейски участъкъ за политически престъпления. Азъ подчертавамъ думитѣ „политически престъпления“, защото тѣ се отличаватъ отъ всички родове злодеяния, за които говори проф. Молловъ, понеже политическо престъпление не значи нито убийство, нито изнасилване, нито грабежъ.

Й. Робевъ (д. сг.): А продажничеството!

Д. Кьорчевъ (н. л.): Моля, моля, азъ ще дойда до тамъ и ще бѣда по-силенъ отъ васъ. Търпете, азъ не защитавамъ г. Кабакчиевъ!

Й. Робевъ (д. сг.): Вие говорите съ езика на „Работнически вестникъ“.

Д. Кьорчевъ (н. л.): Моля, моля, чакайте малко. Имайте търпение; вие криво поставяте единъ въпросъ; вие нѣмате достатъчно куражъ да стѣпите върху конституцията и да имате едно ясно, опредѣлено становище.

Отъ сговориститѣ: Ей-й!

Д. Кьорчевъ (н. л.): Моля ви се, недейте шуми, г-да, имайте търпение!

Председателтъ: Моля, тишина!

Й. Робевъ (д. сг.): Вие не станахте ли ортаци на комуниститѣ?

Д. Кьорчевъ (н. л.): Ако е въпросъ за комуниста Кабакчиевъ, азъ не съмъ неговъ приятелъ, азъ съмъ политически противникъ на него и на партията му повече, отколкото вие; но когато се касае въ Народното събрание да се изтъкне едно конституционно начало, съгласете се, че трѣбва да бѣдемъ много внимателни, много осторожни, защото съ това ние не посѣгаме на правата на отдѣлни народни представители, наши противници, отъ противни политически групи, съ които се боримъ, а посѣгаме на собственитѣ си права. Азъ считамъ, че чл. 96 отъ конституцията предвижда задържане на народни представители, когато тѣ се обвиняватъ въ престѣпления, наказуеми за най-тежки наказания въ опия случаи, когато тия най-тежки наказания сж такива, каквито ги посочва наказателниятъ законъ. Престѣплението, въ което се обвинява Христо Кабакчиевъ, не е най-тежко, не се наказва съ най-тежкото наказание. (Проф. В. Молловъ излиза отъ залата.) Моля Ви се, г. Молловъ, почакайте още една минута. — Осжде-

нитъ по чл. 16 отъ наказателния законъ, осъдени за измѣна, сж привилегировани затворници; тѣ не носятъ окови тѣ не ходятъ на работа, тѣ не могатъ да бждатъ поставени въ помѣщенията, въ които се поставятъ злодейцитѣ.

Това е доктрината. Такова е тълкуванието на чл. 16 отъ наказателния законъ. Съ това азъ свършвамъ върху юридическата страна на въпроса.

Това не е най-важното. Ние всички тукъ можемъ да тълкуваме конституцията и наказателния законъ. Вие въ себе си ще се съгласите, че има други мотиви за Кабакчиева той да не бжде при насъ. Но вие и правителството не искате, като запазвате конституцията, да имате друга една политика, политика ясна, строго опредѣлена, видима и достъпна за всѣкого, да знае българскиятъ народъ, че това правителство, което днесъ управлява страната, по отношение на всички, които сж противъ измѣната на сегашния държавенъ строй, има една опредѣлена политика. Вие посочвате, че въ бждаще ще приготвите законъ за защита на отечеството, че вие ще искате да поставяте извънъ политическия борби ония, които не признаватъ сегашния държавенъ строй.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Не, не!

Д-ръ Й. Фаденхехтъ (д. сг.): Това нѣма нищо общо съ въпроса.

Д. Кьорчевъ (н. л.): Г-да! Имайте куража да кажете това нѣщо.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Г. Смиловъ, като излѣзе отъ кабинета, занесе и проекта съ себе си.

Д. Кьорчевъ (н. л.): Да, да, вие не се боимъ отъ това. — Азъ ви казвамъ, ако вие имате една ясна политика, тя ще бжде следната: или тѣзи хори сж престѣпници, опасни за държавата и нѣма да имъ позволите да правятъ политика, или пъкъ ще имъ дадете една амнистия, защото сж сбъркали.

Когато вие говорите за амнистия, и по този въпросъ вие сжщо нѣмате една ясна политика. Вие дѣлите ония, които бѣха хванати презъ септемврийскитѣ бунтове и хвърлени въ затвора, на подбудители и на подстрекатели, на помощници, на умислени подстрекатели и пр. Но, г-да, това е грѣшка. За едно политическо престѣпление, каквото вие считате и ние считаме, че сж септемврийскитѣ бунтове, вие не може да дѣлите на подстрекатели и на помагачи ония, които бидоха хванати въ тѣзи бунтове. Това сж членове на една партия, убедени членове. Азъ бихъ направилъ една концесия само за малолѣтнитѣ; за никого друго. Единъ държавникъ, който иска да има ясна политически мисль, нѣма да направи концесия. Но вие не смѣете да кажете: ние нѣма да дадемъ амнистия или ние ще дадемъ една ограничена амнистия. Ограничена амнистия е опасностъ и за васъ, и за страната; тя не е амнистия.

Д-ръ Й. Фаденхехтъ (д. сг.): Този въпросъ не е сложенъ на дневенъ редъ.

Отъ сговориститѣ: На въпроса, г. Кьорчевъ.

Председателтъ: (Звъни)

Д. Кьорчевъ (н. л.): Когато вие искате да считате комуниста Христо Кабакчиевъ като човѣкъ, който е избършилъ едно злодеяние, което се наказва съ най-тежко наказание и поради това не може да дойде тукъ, между васъ, вие...

А. Сталийски (д. сг.): Не ние, а сждебната власть, г. Кьорчевъ.

Д. Кьорчевъ (н. л.): Сждебната власть има друго мнение.

А. Сталийски (д. сг.): Кое е то? Чл. 92 пунктъ втори — не чухте ли писмото?

Д. Кьорчевъ (н. л.): Когато вие го считате за злодеецъ, азъ ви казвамъ, че вие вървите по лошъ пътъ. (Възражения отъ сговориститѣ) Азъ апелирамъ къмъ правителството и го моля не така колебливо и неопредѣлено да трѣбва изъ пѣтя на своята политика по тия голѣми и кардинални държавни въпроси.

Н. Рачевъ (д. сг.): Вие не сте го видѣли още този пътъ. Говорете по въпроса!

А. Сталийски (д. сг.): Досежно г. Максимовъ, който тоже е комунистъ, комисията е на мнение да се освободи. Казахме за него, че не може да бжде задържанъ.

Н. Рачевъ (д. сг.): Говорете специално по престѣплението на Кабакчиевъ.

Д. Кьорчевъ (н. л.): Престѣплението на Кабакчиевъ е такова политическо престѣпление, което не може да се нарече злодеяние и което не може да се наказва съ най-тежко наказание.

Д-ръ Й. Фаденхехтъ (д. сг.): На много фалшива почва стаивате!

Д. Кьорчевъ (н. л.): Или ще го докарате тукъ, или, ако го задържите, вие престѣпвате конституцията.

Д-ръ Й. Фаденхехтъ (д. сг.): Максимова ще докараме тукъ.

Д. Кьорчевъ (н. л.): Но почакайте, г. Фаденхехтъ. Докладчикътъ цитира г. Пждарева. Когато г. Пждаревъ зашицаваше каузата на вапитѣ министри, затворени въ Шуменъ; „Вие, г. Пждаревъ, и вашата партия кжде бѣхте да упрекнете изпълнителната власть, която посегна върху други министри и ги затвори, да я упрекнете за сжщото деяние? Когато тази изпълнителна власть арестувахе по-рано съ министерски постановления българскитѣ граждани, вие ржкоплескахте“. И тогава г. Пждаревъ мълчеше по тѣзи въпроси. Азъ считамъ, г-да, че отъ четири години насамъ нито въ една сесия на Народното събрание не се е разисквало, безъ да се говори за V полицейски участъкъ. Това показва, че страната е болна,...

А. Сталийски (д. сг.): Най-напредъ вапитѣ влѣзоха въ V участъкъ.

Д-ръ Й. Фаденхехтъ (д. сг.): (Къмъ Д. Кьорчевъ) Това го знаемъ.

Д. Кьорчевъ (н. л.): ... това показва, че ние всички преживяваме една криза, а за тази криза вие си служите сега съ паметиви. Вие ще дойдете на онзи пътъ, който ви сочимъ, но вие нѣмате още куражъ и съставятъ на вашия Парламентъ и на правителството е такъвъ, че нѣмате достатъчно вътрешни сили, за да поемете пѣтя на ялната държавна политика.

Х. Баралиевъ (с. д.): Вие плачете на гроба, който вие изкопахте!

Д. Кьорчевъ (н. л.): Тукъ, въ това болшинство има хора, които добре оценяватъ моитѣ мисли. Тѣ знаятъ, че тукъ не стои единъ опозиционеръ, който иска да сбѣраря правителството, но на когото ще позволите — поне за ония млади отъ неговата генерация министри — да имъ даде единъ съветъ, да имъ каже, че тѣ не бива да вървятъ по онзи пътъ, по който се вървѣ досега следъ войната. Защото 9 юний не се оправдава и не може да бжде оправданъ само съ обстоятелството, че Стамболийски бѣше диктаторъ, но той трѣбва да се оправдае съ всичко онова, което следъ 9 юний сжществува, прокарва се, законодателствува се и се дава на българския народъ.

П. Палиевъ (д. сг.): Г. Председателю! За съветитѣ на г. Кьорчева много благодаримъ, но обърнете му внимание да говори по предмета.

Председателтъ: Моля, не прекъсвайте оратора, г. Палиевъ!

Д. Кьорчевъ (н. л.): Моля Ви, г. Палиевъ, да си сметете, че тоя въпросъ, както заявихъ вече, има две страни — юридическа и политическа. И не сте вие оня народенъ представителъ, който би искалъ съ едни нежелателни реплики да даде видъ, че не знае, че въ всичко това, което се говори, има политика, има политическо отношение. Защото ние тукъ не можемъ да бждемъ сядни, защото ние тукъ сме страни, защото ние не сме арбитри на самитѣ себе си. Когато ще дойде г. Пастуховъ да ни нарича мракобес-

нища, азъ не се обиждамъ, защото той не може да бжде арбитъръ и съдникъ за мене — той е страна.

Председателъ: Не се отклонявайте отъ въпроса, г. Кьорчевъ.

Д. Кьорчевъ (н.л): Ето защо недейте счита, че този въпросъ е лишенъ отъ политика; той е само политика. За това и азъ ви моля, моля и правителството — него особено — да се не подчинява на тѣзи глосаторски, юридически, еластични и спорни тълкувания на нашата конституция и на наказателния законъ — г. Гиргиновъ тълкува конституцията по единъ начинъ, г. Молловъ по другъ начинъ — но се спрете върху чл. 96 отъ конституцията, като го тълкувате, че се касае за едно политическо престъпление. Освободете Кабакчиева, но заедно съ това откажете се отъ пагубната мисль утре на сѣщитѣ онѣзи, които сѣ провинени въ септемврийскитѣ събития, да имъ давате амнистия, като ги раздѣляте на категории...

Председателъ: Г. Кьорчевъ! Оставете въпроса за амнистията.

Д. Кьорчевъ (н.л): ... защото тѣзи категории не съществуватъ; тѣзи категории, които вие създавате, сѣ една слабостъ за васъ, едно колебание, което отслабва самитѣ васъ.

Н. Рачевъ (д.сг): То е наша работа.

Д. Кьорчевъ (н.л): То не е ваша работа; то е работа на българската държава.

Н. Рачевъ (д.сг): Въпросътъ за нашето отслабване — то е наша работа.

Д. Кьорчевъ (н.л): То не е ваша работа. Позволете и ние да имаме толкова грижи за тѣзи нѣща, колкото и вие.

Н. Рачевъ (д.сг): То е другъ въпросъ. Говорете на предмета.

Председателъ: Моля, не прекъсвайте оратора; съ това отнемате повече време на Събранието.

Д. Кьорчевъ (н.л): Предметътъ е този и азъ ви моля, г. г. народни представители, при първото изпитание, което ви дава този случай, да запазите конституцията — не се поддавайте на никакви мъгляви и двусмислени заключения, а споредъ мене и неправилни, които ви дава комисията по Министерството на правосъдието, които ви даде и г. Молловъ. Застанете на почвата на конституцията, а заедно съ това вие ще изпълните и предназначението си — пазейки конституцията, да я пазите по този начинъ и отъ онѣзи отъ тази страна (Сочи комуниститѣ), които, като я отричатъ, искатъ да измѣнятъ строя, който тази конституция създава.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Кръстю Пастуховъ.

Обадатъ се: Нѣма го.

Н. Пѣдаревъ (д.сг): Г. председателю! Искамъ думата за лично обяснение.

Председателъ: Ще Ви запиша.

Има думата г. Александъръ Христовъ.

А. Христовъ (д.сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Г. Кьорчевъ искаше да изостави юридическия въпросъ, а да разгледа само политическия. Къмъ юридическия въпросъ нѣма да добавя нищо къмъ това, което каза г. докладчикътъ: като членъ на парламентарната комисия по Министерството на правосъдието поддържамъ същото. Г. Молловъ разясни и другитѣ доводи. Най-важното, което и г. Страшимировъ изпусна изъ предъ видъ, е, че чл. 96 на конституцията не казва „най-тежкитѣ“ — да се разбере — едно или две, а казва „най-тежки наказания“. И, следователно, комисията е права да погледне кой криминаленъ законъ е билъ въ сила, когато великиятъ законодатель е учредявалъ конституцията — той е отоманскиятъ наказателенъ законъ — и следъ това да се справи кой сѣ сегашнитѣ закони, които съответствуватъ на онѣзи мотиви, които е ималъ предъ видъ

създателътъ на основния законъ. И, както се каза, взетъ е предъ отоманскиятъ наказателенъ законъ, въ който наказанието строгъ тъмниченъ затворъ въ окови е най-малко петъ години.

Но г. Кьорчевъ счита — и съ това той засегна политическата страна на въпроса — че престъплението по чл. 99 п. 2, за което е обвиненъ Кабакчиевъ, не било злодеяние, както е убиството.

Д. Кьорчевъ (н.л): По кой наказателенъ законъ?

А. Христовъ (д.сг): Чл. 99 п. 2 предвижда насилствено събаряне на държавния строй. Ако споредъ г. Кьорчевъ е опасно престъпление умисленото човѣкоубийство, питамъ ви азъ, по-опасно престъпление, споредъ конституцията, споредъ сегашнитѣ закони, отъ насилственото събаряне на държавния строй може ли да има? Ако вие действувате по миренъ начинъ, ако вие чрезъ убеждение и чрезъ вотъ докарате това събрание, вие тогава не вършите престъпление споредъ конституцията. Но когато вие действувате насилствено и когато искате съ оружие въ ръка, съ бунтъ и революция да съборите днешния държавенъ строй, това деяние може ли да не е престъпление, да не е позорно злодеяние? Азъ се очудвамъ, какъ може да поддържа това г. Кьорчевъ, който претендира, че излиза отъ Националь-либералната партия, която е защищавала положението — разбира се, винаги фалшиво — че въ България трѣбва да има силна държавна власт, толкова силна, щото три пѣти да отива подъ държавенъ съдъ за нарушение и на законитѣ, и на конституцията! (Ръкоплѣскания отъ сговориститѣ) Днесъ да поддържа това г. Кьорчевъ, е изненада!

Не ще засегна въпроса за амнистията. Мнозина отъ другаритѣ на г. Кьорчева, като агитатори преди изборитѣ, казваха: „Гласувайте за насъ, националь-либералитѣ, ние ще дадемъ пълна амнистия на всички, малки и голѣми престъпници по бунтоветѣ отъ м. септемврий и следъ 9 юний“.

М. Дялановъ (з): И вие така говорѣхте.

А. Христовъ (д.сг): Ние така не сме говорили. Г. Кьорчевъ счита, че ако амнистията не засѣга и главнитѣ виновници, т. е. организатори, ръководители и подбудители, това било слабостъ на правителството. Не. Правителството прави едно, то казва: „Ще разгледаме този въпросъ; азъ държа отговоритѣ най-главнитѣ виновници; второстепеннитѣ, третостепеннитѣ, петостепеннитѣ прощавамъ, но главнитѣ виновници, организаторитѣ, подбудителитѣ и ръководителитѣ на въоръжения бунтъ, на възстанието, на революцията азъ не искамъ да амнистирамъ, защото тѣ искатъ насилствено да съборятъ държавната власт, държавния строй въ България. Това е вашето учение — чрезъ революция да съборите днешната държава.“

П. Петковъ (з): Ами превратътъ какво е?

Председателъ: Моля, не прекъсвайте.

С. Василевъ (д.сг): (Къмъ П. Петковъ) И ти имашъ суратъ да повдигашъ тукъ този въпросъ! (Пререкание между П. Петковъ и С. Василевъ)

А. Христовъ (д.сг): Следователно, г. Кьорчевъ отъ политическа страна, отъ страна на своята партия застава на фалшиво становище. Мотивитѣ на комисията се основаватъ на действующитѣ закони.

Но, казва г. Страшимировъ: „Мнението на г. Гиргинова? Мнението на г. Гиргинова е мнение на г. Гиргиновъ; то не ангажира нито групата, нито партията. Г. Гиргиновъ, за негова честъ, го поддържа и въ комисията, но ние възражихме и казахме: углавната процедура нѣма да гледаме. Той тълкува углавната процедура и отъ тамъ иска да вадѣ заключение, кои сѣ най-тежки наказания. А ние трѣбва да гледаме наказателния законъ, защото чл. 96 казва: „По криминалния законъ“, а не „по углавната процедура“. Значи отъ наказателния законъ ще се ръководимъ, а наказателния законъ предвижда като най-тежки наказания смъртъ и строгъ тъмниченъ затворъ, безъ да определя размѣритѣ; а ние, тълкувайки по съвестъ, казваме: поне петъ години. Ако е една, ако е три, както е въ отоманския законъ, считаме, че не е отъ най-тежитѣ наказания. Но ако е повече отъ петъ, тълкуваме, че е отъ най-тежитѣ наказания, безъ разлика, дали това тълкувание ще засегне членъ отъ болшинството или членъ отъ мен-

шеството. Да, г-да, нашето решение по този въпрос стои най-високо от всички решения по такъв въпрос, каквито е имало въ досегашните Народни събрания. Азъ съжалявамъ, че г. Кьорчевъ не се е справилъ по въпроса, за да види, че когато неговите партийни съмишленици и даже единъ отъ водителитѣ, д-ръ Геннадиевъ, бѣха задържани като народни представители по Деклозиеровата афера, ние тукъ сме се застъпвали за тѣхната кауза въ единъ или другъ смисълъ, разглеждали сме сѣщия въпросъ. Практиката е била разнообразна, дори въ последния режимъ бѣше престѣпна отъ страна на Народното събрание спрѣмо водителитѣ на блока, които ги арестуваха като народни представители, защото отиваха да правятъ митингъ, да правятъ публично събрание, свободно по конституцията, свободно по законитѣ, които не отиваха съ оръжия въ ръка да свалятъ насилствено държавния строй.

Прочее, г-да, държейки смѣтка, че г. Кабакчиевъ е арестуванъ на 12 септемврий, т. е. тогава, когато той не е билъ кандидатъ за народенъ представителъ, дори когато не бѣше обявено, че законодателни избори ще се произведжатъ, това говори, че административната властъ, полицейската властъ въ това преследване не влага мѣстъ лично противъ него затова, че той билъ опасенъ, както мисли г. Страшимировъ, за властта, за болшинството. Прочее, отмишление, мѣстъ отъ административната властъ къмъ г. Кабакчиевъ нѣма. Може ли да има съдебно преувеличение дори, ако искате? Ами 12 септемврий бѣше последванъ наистина отъ въоръжени възстания въ Нова-Загора, Стара-Загора, Берковица, околото Пловдивъ. Това бѣше не теория, това бѣха бунтове съ оръжия въ ръка противъ държавната властъ; това бѣше вчера и вие, като законодатели, като представители на тоя народъ, не можете да не държите смѣтка, че това бѣше вчера, че това иска основниятъ законъ и съзнателно, съ чиста съвестъ ще приемете решението на комисията. (Ръкоплѣскане отъ сговористатѣ)

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Пждаревъ, за лично обяснение.

Н. Пждаревъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Нѣмаше да вземамъ думата по този въпросъ, по който така авторитетно се изказаха онѣзи, които говориха въ подкрепа на решението на комисията по Министерството на правосъдието. Засегнатъ лично, азъ съмъ длъженъ да релевирамъ така неправилно предадения фактъ отъ г. Кьорчевъ. На тази трибуна, азъ смѣтамъ, всички политически лицемѣри трѣбва да биватъ веднага демаскирани. Когато г. Кьорчевъ се явява да плаче за престижа на държавната властъ и за престижа на днешното правителство, азъ не мога да си обясня онази дързостъ, която той си позволява да го сравнява съ управлението на Райко Даскаловъ. Жалите престижа на правителството, разгледайте обективно факта такъвъ, какъвто си е. Какво разискваме и какво разглеждаме днесъ ние? Искането на народния представителъ Кабакчиевъ да бѣде освободенъ, за да заседава, и искането на съдебната властъ да се продължи следствието противъ него. Какви актове на правителството ние обсъждаме днесъ, за да засѣгаме престижа на днешното правителство? Говорете обективно по фактитъ и недейте ги смѣсва съ онова нечувано престѣпление, което извърши Райко Даскаловъ и неговото министерство, когато задържаха водачитѣ на опозицията презъ септемврий миналата година. Сравнение не може да има. Едното е тежко престѣпление. Тукъ ние нѣмаме да разглеждаме никакъвъ актъ на правителството. И когато миналата година азъ се яввахъ отъ тази трибуна да поддържамъ защитата на независимостта на народния представителъ, азъ изпълнихъ моя дългъ много добросъвестно и упректъ, който ми отпрати Райко Даскаловъ тогава, не засѣгаше въ никакъвъ случай дълга ми, който изпълнявахъ отъ тази трибуна. Въпросътъ бѣше за защитата, неприкосновеността на народния представителъ, а Райко Даскаловъ ми казва: „Защо вашата партия не протестира, когато бѣха задържани водачитѣ на национал-либералитѣ?“ Та тѣ не бѣха народни представители; тѣ бѣха задържани не само за политически престѣпления, но и за вулгарни престѣпления. И ако всички си спомните оная атмосфера, която бѣше създадена отъ многото престѣпления презъ време на войната, вършени отъ водачитѣ на национал-либералитѣ, вие ще разберете, че Райко Даскаловъ не можеше да сравнява акта за задържането водачитѣ на национал-либералитѣ съ акта за задържането водачитѣ на блока като народни представители.

Но и по онзи актъ тукъ опозицията си каза тежката дума и осъди начина, по който той бѣше извършенъ. И когато г. Кьорчевъ по такъвъ начинъ желае да сравнява управлението на днешното правителство съ управлението на Райко Даскаловъ, азъ се питамъ: искренъ ли е той, когато плаче за престижа на държавната властъ въ тази страна; искренъ ли е той, когато желае да приравни единъ народенъ представителъ, който си е изпълнявалъ дълга въ миналата Камара, съ единъ обикновенъ партизанинъ, който на трибуната говори едно, когато защитава хора отъ партията, къмъ която принадлежи, а когато се разглежда сѣщиятъ въпросъ за други народни представители отъ други партии, той има друго мнение? Не, г. г. народни представители! Тогава съмъ ималъ сѣщото мнение, имамъ го и сега. Народниятъ представителъ, отъ която опозиционна група да е той, въ каквото положение спрѣмо насъ да е поставенъ въ политическитѣ борби, той трѣбва да бѣде защищаванъ въ кръга на законитѣ, въ кръга на възможното споредъ нашитѣ закони. И нека, г. г. народни представители, да релевирамъ и другия фактъ. Онѣзи, които сѣ свикнали да смѣтатъ, затова, защото презъ управлението на тѣхните партии е било така, че сѣдилищата действуватъ по нареждането на правителството, мислятъ, че и днесъ това е така. Азъ разбирамъ алостофа на г. Петковъ. Та и неговиятъ баща, неговитѣ учители въ политическата наука сѣ действували така, както и неговитѣ другари отъ миналия режимъ действуваха: да нареждатъ сѣдилищата да работятъ по заповѣдъ отъ властта. Това бѣше въ миналия режимъ; това го вършеха дружбашитѣ. Асѣжъ това бѣше системата на тѣхното управление: изгълнителната властъ дава заповѣди този или онзи да бѣде задържанъ. И заповѣди какви? Заповѣди, които да не подлежатъ на никакъвъ контролъ. Съдебната властъ не може да ги контролира, защото не сѣ дълго на нейнитѣ органи. Законодателната властъ не може да ги контролира, защото актотѣ не се внасяха на прегледъ отъ Народното събрание, или ако се правѣха питаня или запитвания по тия актове, тѣ не се слагаха на обсъждане въ Народното събрание. Единъ режимъ на безправие, единъ режимъ на насилие, единъ режимъ на незачитане абсолютно никакъвъ редъ въ тази страна — ето какво г. Петковъ може да защитава отъ тази трибуна. И когато той отправя упрекъ, че сѣдилищата работятъ по заповѣдъ на изпълнителната властъ, той смѣта, че страната се управлява още отъ неговитѣ патрони.

Д-ръ Н. Санаровъ (к): Г. председателю! Това дали е по предмета?

Н. Пждаревъ (д. сг): Та, казвамъ, г. г. народни представители, азъ разбирамъ всички тѣзи упреци, но не трѣбва да се отива въ едно Народно събрание по такъвъ начинъ да се поддържа кауза, която тѣ смѣтатъ, че подлежатъ на поддържане.

Защото бѣхъ лично засегнатъ, бѣхъ длъженъ да кажа и подчертая, че онова, което съмъ поддържалъ въ миналата Камара като опозиционеръ, поддържамъ го и днесъ: защита на независимостта на народния представителъ, защита на свободата на неговитѣ убеждения, но въ рамкитѣ на закона.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Въпросътъ наистина е много сериозенъ и много важенъ. Какъ се не да защитимъ г. Христо Кабакчиевъ, но да защитимъ престижа на Парламента и достойнството на народния представителъ въобще. И азъ смѣтамъ, че ние можемъ да навлѣземъ въ сѣщността на деянието, за което се обвинява г. Кабакчиевъ, и да не бѣдемъ тѣй педантни, че щомъ само се спомене, че по чл. 99 наказанието е по-тежко отъ десетъ години строгъ тъмниченъ затворъ, ние да приемемъ, че имунитетътъ му пада и да решимъ да се даде подъ съдъ. Въ чуждата парламентарна практика, доколкото съмъ я следилъ, имало е случаи, дето при подобни престѣпни деяния за измѣна, въ единъ случай парламентитѣ сѣ отнемали имунитета, а въ другъ случай тѣ сѣ го запазвали. Азъ ще припомня на г. г. народнитѣ представители случая съ бунта на френскитѣ моряци при Севастополъ. Когато единъ отъ тѣхнитѣ ръководители — не мога да си спомня точно името му — се избра въ 1919 г. за народенъ представителъ въ една отъ секциитѣ на Парижъ, неговиятъ имунитетъ биде отнетъ, защото той бѣше подведенъ подъ отговорностъ за измѣна на държавата и осъденъ. Впоследствие, обаче, когато за подобни

деяния се подведоха нѣкои комунисти, начело съ Марто, Капенъ и пр., въ свързка съ единъ позивъ за третия интернационалъ. Парламентътъ не се съгласи да имъ отнеме имунитета, защото деянието имъ не бѣше таково, каквото бѣше на този морякъ. Така че и въ нашия Парламентъ ние можемъ да подложимъ този въпросъ на разискване. Но азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, че нѣма по-тежко престѣпление отъ измѣната спрѣмо държавата и държавния строй и, следователно, наказанията, които се предвиждатъ въ чл. чл. 98 и 99, сж отъ най-тежкитѣ, и хора, извършили подобно престѣпление, които впоследствие сж добили довѣрието на една частъ отъ българския народъ, не могатъ да бждатъ представители на българския народъ, защото тѣ сж измѣнили преди всичко на своето отечество и не могатъ да бждатъ защитници на това отечество.

Г. г. народни представители! Ако се погледне на въпроса политически, ако се погледне отъ гледището на хората, които биха защитили имунитета на народния представителъ г. Кабакчиевъ, ние, безспорно, бихме отишли въ по-голяма крайностъ. Вие знаете, че ако това се случеше въ страната, дето е насаденъ комунизмътъ, не можеше и дума да става за имунитетъ на народното представителство, и не въ 24 часа, а въ два часа шеше да бжде застрелянъ г. Кабакчиевъ, ако той бѣше контрареволуционеръ и бѣше се осмѣлилъ не да устройва такива възстания противъ държавата и съветската властъ, но само да помисли, че не е съгласенъ съ режима въ Русия. Виждате доколко тамъ отдаватъ грамадно значение на държавната измѣна или на измѣната на строя, който сж въвели тѣ. Така че измѣната, както е квалифицирана отъ наказателния законъ, е едно отъ ония тежки престѣпления, което наистина ще трѣбва да имаме предъ видъ и което отнема имунитета на народния представителъ. При тази парламентарна практика, за която ви говорихъ — случая съ моряка, за който наскоро имаме дебати въ Франция и френския Парламентъ, състоящъ се отъ хора, които много по-достойно бранятъ честта и достойнството на Парламента и на представителитѣ, му отне имунитета и разреши даванетоъ подъ съдъ на този морякъ — казвамъ, при тази практика, и у насъ подобно престѣпление, измѣна, ще трѣбва да се третира като най-тежко и ние не би трѣбвало да търнимъ въ срѣдата си единъ народенъ представителъ, извършилъ таково тежко престѣпление.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Ангеловъ.

И. Ангеловъ (н. л.): Г. г. народни представители! По този въпросъ, понеже имаме практика и въ туй отношение съмъ страдалъ, затуй азъ вземахъ думата, за да кажа на народното представителство въ миналото какъ се е действувало и днесъ какъ се действува. Преди всичко напълно съмъ съгласенъ съ мотивитѣ, които изложи моятъ добъръ приятелъ, професоръ г. Молловъ, и отъ тѣзи мотиви винаги народното представителство ще трѣбва да се ръководи когато ще решава да отнеме имунитета на народни представители, на наши другари въ Парламента. Обаче когато се отнася до политическо престѣпление, моето желание е да бждемъ внимателни, да видимъ какво е политическото престѣпление, отъ какъвъ родъ и естество. Народното представителство трѣбва да влѣзе въ разглеждане на въпроса по същество и тогазъ да си каже думата, да се отнеме ли имунитета на единъ народенъ представителъ. Ако за г. Кабакчиевъ има доказателства, че той е вземалъ участие въ бунтоветѣ, ако има доказателства, че той е вземалъ участие въ предварителнитѣ съзвещения на Централния комитетъ, който е своятѣ решения е поощрилъ членоветѣ на комунистическитѣ организации да се борятъ съ оръжие противъ държавния строй, никогашъ нѣма да си дамъ съгласието за неговото освобождение. Но ако г. Кабакчиевъ не е вземалъ участие — казвамъ по същество тогава този въпросъ да се обсъди — и че г. Кабакчиевъ е билъ далечъ отъ тѣзи акции, които сж предприели известни локални организации, далечъ отъ централата, . . .

Нѣкой отъ сговориститѣ: Съдътъ ще го оправдае тогазъ.

И. Ангеловъ (н. л.): . . . тогазъ ние ще трѣбва да го освободимъ. Може тѣхната организация да е взела участие, но известни нейни членове да сж били противъ и да не сж взели участие. Така че не трѣбва да се ржко-

водимъ отъ това, че понеже той е комунистъ и понеже тѣхната организация е вземала участие, следователно, да теглимъ заключението, че той, като членъ отъ централното управление, ще трѣбва да бжде даденъ подъ съдъ. Да, трѣбва да станемъ сѣдни по въпроса, дали трѣбва да бжде задържанъ единъ народенъ представителъ за едно политическо престѣпление. Обърнете внимание на това, за политическо престѣпление, защото, г. г. народни представители, трѣбва да разграничимъ кое е политическо престѣпление, понеже днесъ, въ този моментъ, едно политическо престѣпление може да бжде престѣпление, а утре може да не бжде престѣпление.

Н. Кемилевъ (д. ст.): Измѣната винаги е престѣпление.

И. Ангеловъ (н. л.): И ние имаме примери. Ако г. г. министритѣ, които днесъ представляватъ страната, не бѣха сполучили въ своята акция на 9 юний — азъ бихъ желалъ тѣ да ми отговорятъ — нали щѣха да бждатъ политически престѣпници и щѣха да ги съдятъ?

Нѣкой отъ сговориститѣ: Нѣмаше да ги съдятъ, а щѣха да ги заколятъ.

И. Ангеловъ (н. л.): То е другъ въпросъ, какво щѣше да става. Следователно на 8 юний тѣ сж виновници отъ политическо гледище, а на 9 юний тѣ сж вече фактори и управляватъ страната. Ето защо трѣбва да се разграничаватъ политическитѣ престѣпления.

В. Молловъ (д. ст.): Нѣма таково разграничение въ конституцията.

И. Ангеловъ (н. л.): Но, г-да, азъ отричамъ правото на г. Димо Кьорчевъ да излиза днесъ отъ трибуната и да защитава една кауза, по която кауза въ миналото той мълча и все е мълчалъ въ Парламента въ 1915 и 1916 г., когато ние бѣхме задържани по Деклозиеровата афера.

А. Сталийски (д. ст.): Кажете му го още веднажъ.

И. Ангеловъ (н. л.): По Деклозиеровата афера съдилищата се произнесоха, че нѣма престѣпление, но насъ, 18 души народни представители, ни хвърлиха въ предварителенъ затворъ и никой тогазъ не обѣли дума, за да каже, че тѣзи хора, докато не се произнесе съдътъ, не трѣбва да бждатъ хвърлени въ хотелъ „Англетеръ“. Азъ, макаръ и противникъ, бѣхъ въ анкетната комисия въ последно време на земеделското управление противъ задържаното на бившитѣ мѣнистри отъ Демократическата партия. И азъ бѣхъ за даванетоъ имъ подъ съдъ, защото българскиятъ народъ трѣбва да знае кои сж отговорницитѣ за катастрофата, но азъ не бѣхъ съгласенъ съ земеделцитѣ и постоянно се борѣхъ за това, че тѣ не трѣбва да бждатъ задържани въ предварителенъ затворъ. Азъ дадохъ декларация, когато се подписваше заключителния протоколъ, че не мога да ги държа отговорни за делния, които тогава не е имало предвидени въ закона — искахъ да бждатъ съдени по закона отъ 1880 г. — да бждатъ пуснати на свобода, да си кажатъ и тѣ думата и обществото да знае дали действително тази партия, която дойде следъ Радославова, подкрепи политиката на Радославова или имаме своя политика, вървѣше по свой пътъ. А г. Кьорчевъ мълчеше въ 1915 г., а, г. г. народни представители, и лѣвшата, г. г. комуниститѣ, мълчеха, нито збѣ обѣлиха за насъ. Защо? Защото оная, който стоеше начело на парламентарната имъ група, покойниятъ мой добъръ приятелъ Георги Кирковъ, бѣше голѣмъ германофилъ. Макаръ да бѣше отъ тѣхната група и тѣ изобщо да бѣха противъ войната, той въ душата си бѣше германофилъ. И понеже ние се явявахме въ него време като съглашенофили — ние бѣхме противъ тогавашната политика — всички, които бѣха германофили, бѣха противъ насъ и нито дума не обѣлиха въ Парламента за имунитета на народния представителъ, когато ние бѣхме хвърлени въ затвора. И когато днесъ г. Димо Кьорчевъ излиза да говори, че това е една сериозна работа и казва, че това е за насъ, народнитѣ представители — и затова иска да ви обърне вниманието, да бждете внимателни когато разрешавате този въпросъ, защото когато така го разрешаваме, ние го решаваме за насъ, ние разрешаваме съдбата си — вие виждате какъ Димо Кьорчевъ бие на чувства. Тогава той не обѣли збѣ въ Парламента, а днесъ, както виждате, за г. г. комуниститѣ защитава една кауза,

по която има ясни указания и въ закона, и въ практиката на нашия Парламентъ.

Ето защо, г. г. народни представители, азъ казахъ, че напълно съмъ съгласенъ съ мнението на г. Моллова, обаче по политическия престъпления трѣбва да бъдемъ внимателни и трѣбва да навлѣземъ въ материята, въ същността на обвинението, което се приписва като престъпление. Азъ моля г. г. народнитѣ представители, моля и почитаемото правителство да вървите по пътя, по който сте тръгнали, въ смисълъ на помирение. Тамъ е пътятъ, по който ние ще изведемъ страната отъ днешното тежко положение. Недейте вървѣ по пътя, по който вървѣше моятъ добъръ приятелъ, покойниятъ Стамболийски — казвамъ мой личенъ приятелъ, защото съ него прекарахме три години нещастни въ затвора.

В. Молловъ (д. сг): И после бѣхте приятели.

И. Ангеловъ (н. л): Той искаше да задуши общественото мнение, той вървѣше по лошъ пътъ, той туряше казана да ври, като отдолу туряше дърва, а отгоре се мъчеше да запуши парата. Но, както знаете, тази пара излѣзе въпреки волята му, въпреки желанието му, и капакътъ рухна, капакътъ се отстри и той отстрили и него, и неговитѣ другари, и днесъ Българскиятъ земеделски съюзъ страда. Когато се върви по тѣзи пътища на задушаване мисълта и словото, когато се върви по пътища да не може да се гарантиратъ личнитѣ свободи — пътища погрѣшни — тѣзи пътища докарватъ крайно зли резултати за България. Вие виждате, че завчера въ Стара-Загора се хвърли бомба въ двора на прокурора.

В. Молловъ (д. сг): Кой я хвърли?

И. Ангеловъ (н. л): Не зная кой я хвърлилъ.

В. Молловъ (д. сг): Анархисти отъ с. Дълбоки.

И. Ангеловъ (н. л): Въ всеки случай ние ще трѣбва да вървимъ не къмъ крайноститѣ, не по пътя на отмъщението, а по пътя на опрощението, на примирението — само тогава ние ще намѣримъ истинския пътъ за обновление, истинския пътъ на примирение.

Толкозъ по този въпросъ.

Председателъ: Има думата г. Петко Петковъ.

П. Петковъ (з): Азъ съжалявамъ, г. г. народни представители, че нѣмахъ възможностъ преди всичко напълно да се подготвя. Това се дължи на състоятелството, че почитаемото Народно събрание лиши миналия пътъ земеделската парламентарна група отъ представителъ въ комисията по Министерството на правосъдието.

Председателъ: Дневниятъ редъ Ви бѣ известенъ — имахте на разположение цѣлъ денъ да се подготвите.

П. Петковъ (з): Въ това сте правъ, г. председателю. Г. проф. Молловъ разви блѣскаво юридическата страна на въпроса. Но това само доказва колко силна може да бѣде науката, когато тя се явява въ защита на една несправедлива кауза (Общъ смѣхъ)

В. Молловъ (д. сг): Ха, бре! Вие аслж сте другаръ на Кабакчиева по листа. (Глътка)

Председателъ: Моля, тишина, г-да!

П. Петковъ (з): Моля, недейте ме прекъсва. Азъ не излизамъ тукъ да защищavamъ г. Кабакчиевъ, защото той е комунистъ. Азъ излизамъ да защита едно право, което е осветено за всички народни представители и което се казва парламентаренъ имунитетъ. Това право е осветено въ всички конституции, то е осветено и въ българската конституция. Народенъ представителъ, който е арестуванъ, трѣбва да бѣде освободенъ — това казва и чл. 96 отъ конституцията.

А. Сталийски (д. сг): Разбрахме, че не си се подготвилъ.

Председателъ: (Звъни) Моля, недейте прекъсва оратора. (Шумъ) Паветѣ тишина, г-да.

П. Петковъ (з): Г. г. народни представители! Моля да ме изслушате; ако съмъ кривъ, вие ще ме поправите; мисля че имамъ право да си кажа думата.

Чл. 96 визира еднакво г. Кабакчиева: ако бѣше арестуванъ днесъ или преди единъ месецъ, то нѣма значение отъ гледище на конституцията. Чл. 96 е изриченъ въ това отношение; отъ юридическо гледище той говори за най-тежки наказания за най-тежки престъпления отъ углавентъ характеръ обикновено, а не политически. За престъплението на г. Кабакчиева нѣма да кажа нищо.

В. Молловъ (д. сг): Толкова жертви паднаха въ страната.

П. Петковъ (з): Престъплението на г. Кабакчиева — ако такова престъпление съществува, досега не се дадоха доказателства, че той е участвувалъ въ тѣзи работи — е престъпление чисто политическо. А знаете, че и въ нашата конституция, както въ всички други конституции, се прави разлика между обикновенитѣ престъпления и политическитѣ, затуй защото въ политическитѣ престъпления лицата не действуватъ отъ користъ или отъ желание да лишатъ човѣка отъ животъ, но действуватъ отъ идеалъ.

В. Молловъ (д. сг): Въоръжено въстание — идеалъ!

Председателъ: (Звъни)

П. Петковъ (з): Имаше хора — и това сте вие — които казваха: „Режимътъ на Стамболийски е лошъ“. Добре! Вие считайте, че Стамболийски е вършилъ грѣшки, добре; вие считайте, че Стамболийски може да опрости България, добре и казахте: „Да го свалимъ, за да направимъ добро на България“. Добре, ами ако не бѣхте успѣли?

Д. Митовъ (д. сг): Ние направихме революция, защото вие потѣпкахте конституцията.

П. Петковъ (з): Ако не бѣхте успѣли, Стамболийски щѣше да приложи къмъ васъ всичката строгостъ на закона, но и тогава азъ щѣхъ да кажа същото, което казвамъ днесъ — че вие сте действували по мотиви отъ идеално естество. Политическиятъ престъпникъ, билъ той надѣсно или налѣво, винаги се води отъ желанието да донесе добро на своята страна. Ами ето г. Теодоръ Теодоровъ е тамъ. Не наричаха ли нѣкога русофилитѣ органи на чуждитѣ държави? Ами Стамболовъ не наричаше ли Петка Каравеловъ предателъ, орджие на чужда държава? Какво казва историята? Историята казва, че и Петко Каравеловъ, и Стамболовъ сж били добри българи, сж били достойни хора, че сж направили добро за тази България, въпреки това, че единъ другъ се наричаха предатели.

А. Сталийски (д. сг): Но не е имало постановление отъ следователя.

Нѣной отъ сговориститѣ: Никой отъ тѣхъ не е вдигналъ оржние срещу държавата.

Председателъ: Моля г. г. народнитѣ представители да не прекъсватъ оратора, да не му отнематъ времето. Досега той щѣше да свърши

П. Петковъ (з): Тѣзи идеали обикновено пристрастватъ лицето и го каратъ дори да се самопожертвува. Тукъ не се касае да се оправдаятъ септемврийскитѣ събития, не. Трѣбва да се запази едно свещено право, което по конституцията е гарантирано на народния представителъ, што да не се дава възможностъ на държавната властъ, водима отъ политически съображения, да тикне своитѣ противници въ затвора. Днесъ това сте вие, а утре ще бждатъ други може-би. Е добре, тази практика е осъдителна, тази практика не е хубава. Трѣбва да се гарантиратъ правата на народния представителъ — това казва конституцията.

В. Молловъ (д. сг): Какво по-голъмо гарантиране отъ туй, щомъ ти си тукъ?

Председателъ: Г. Петковъ! Ако ще продължите, елате на трибуната.

П. Петковъ (з): Постоянно ме прекъсватъ.

Нѣной отъ сговориститѣ: Той не е подготвенъ, чакайте.

Председателъ: Моля, г-да, осгавете оратора да се изкаже свободно и спокойно

П. Петковъ (з): (Отива на трибуната) Азъ моля, г. г. народни представители, да бѣда изслушанъ спокойно. Касае се за още нѣколко думи. Та, казвамъ, въ случая се поставя въпросътъ за парламентарния имунитетъ на народния представител, който трѣбва да бѣде гарантиранъ срещу всѣка власт, каквато и да бѣде тя. Но има нѣщо повече, г. г. народни представители, въ настоящия моментъ. Ние преживѣхме страшни събития. Знаете мятежитѣ отъ м. юний, знаете и септемврийската революция, знаете и всичката тая мѣстъ, която се загнѣди въ душитѣ и на двѣтѣ страни. Интересътъ на България изисква тази нещастна страна, която отъ 1912 г бѣлъ денъ не е видѣла, да бѣде омиротворена, да бѣде успокоена, за да може всѣки да се отдаде свободно на своя трудъ.

Председателъ: По този въпросъ ще говорите, когато се разисква отговора на тронното слово.

П. Петковъ (з): Г. председателю! Азъ говоря по въпроса.

Нѣной отъ сговориститѣ: Не е готовъ по тоя въпросъ!

П. Петковъ (з): Азъ считамъ, че правителството ще направи много добръ, ако то освободи арестуванитѣ народни представители. Тѣ сж само нѣколко души и съ това то ще докаже — има и единъ нашъ земеделецъ, Маринъ П. Николовъ — че действително желае тази страна да се омиротвори. Нека правителството мисли и за бъдещето на България, нека правителството да мисли и за опасноститѣ, които могатъ да дойдатъ отъ чужбина и нека знае, че ако то направи въ този случай единъ хубавъ жестъ, той ще бѣде оцененъ отъ неговитѣ противници.

Министъръ Я. Стоенчевъ: Г. Петковъ! Азъ Ви моля, обяснете, кои сж тѣзи опасности отъ чужбина?

П. Петковъ (з): Азъ ще кажа на г. министра на правосъдието само това. Известно е, че въ България стара практика е, што политическата властъ да влияе и надъ съдебнитѣ власти. (Възражения отъ сговориститѣ)

Нѣной отъ сговориститѣ: А, не е вѣрно! Това бѣше въ ваше време.

П. Петковъ (з): Вие знаете, че това е било и въ миналото на България, въ продължение на 40 години.

А. Сталийски (д. сг): Тѣзи сждии сж Ваши съученици и знаете какъ сж действували и какъ могатъ да действуватъ. Какъ нанасяте такава обида когато ги познавате?

П. Петковъ (з): Ще Ви кажа, г. Сталийски. Именно защото сжднитѣ сж наши съученици, ще Ви кажа, че когато азъ лежахъ въ V участъкъ, съдебнитѣ следователи ги бѣше срамъ и не смѣха да напишатъ никакво постановление, защото не бѣхъ направилъ никакво престъпно деяние.

А. Сталийски (д. сг): Тѣ Ви пуснаха следъ нѣколко дни.

П. Петковъ (з): ... и бѣхъ задържанъ само поради това, че нѣмамъ идентъ на настоящето правителство.

Председателъ: (Звъни) Моля, на въпроса, г. Петковъ!

П. Петковъ (з): Азъ говоря по предмета; всичко това е по въпроса. Недейте говори за съдебната властъ. Вие знаете много добре, че по-големата частъ отъ дѣлата по мятежитѣ бѣха възбудени по заповѣдъ.

А. Сталийски (д. сг): Г. председателю! Азъ протестирамъ, че тукъ се нанася обида на съдебната властъ. И Вие му позволявате да говори!

П. Петковъ (з): Никаква обида не нанасямъ на съдебната властъ. Азъ съмъ ималъ честта да служа въ съдийското ведомство и не почитамъ други държавни

служители повече, отколкото сжднитѣ. Обаче вие знаете, че прокуроритѣ сж подчинени на министра на правосъдието въ разлика отъ другитѣ сждии и знаете, че прокуроритѣ действуватъ по заповѣдъ.

Председателъ: Не действуватъ по заповѣдъ на министра, а по заповѣдъ на закона. Ако не говорите по предмета, ще Ви отнема думата.

А. Сталийски (д. сг): И презъ земеделско време не е казвала подобна неправда за сжднитѣ. Не Ви е срамъ!

П. Петковъ (з): Г. Сталийски! Именно поради опасноститѣ што съдебната властъ, даже и въ най-модерната държава да бѣде подъ влияние на политическата, конституцията дава право на Народното събрание да се произнася за случаи, като казва, че въ Народното събрание, където сж делегатитѣ на единъ народъ, тѣзи хора ще могатъ да се произнесатъ много по-правилно за едно политическо престъпление, отколкото който и да е сждия. Вие сте сжднитѣ днесъ по въпроса за арестуването на тѣзи другари и вие ще кажете дали искате, што въ България да се тури най-сетне точка на практиката отъ миналото, да се преследватъ политическитѣ престъпници, даже и когато сж народни представители, или ще кажете така, както г. Сталийски, увѣренъ съмъ, го мисли, че вие искате да вкарате нѣщо ново въ тази страна, искате да я омиротворите, да я успокоите, да гарантирате нейното бъдеще.

Председателъ: Има думата г. Христо Мирски.

Х. Мирски (д. сг): Г. г. народни представители! Напълно сподѣлямъ становището на правосъдната комисия. Не мога да се съглася съ това становище, което се изтъква отъ г. Ангеловъ тукъ, че ние трѣбва да влѣземъ да обемдимъ характера на престъпното деяние, извършено отъ г. Христо Кабакчиевъ. Този пътъ, ако се възприеме, ще бѣде съвсемъ погрѣшенъ. Зашто ние ще се върнемъ да създадемъ практика такава, каквато миналото правителство на дружбаниитѣ вършеше — чрезъ референдумъ да провъзглася присъди върху лица, на които се отдава, че сж извършили такива деяния. Но ползувайки се отъ този случай, понеже тукъ се касае за единъ народенъ представител, азъ ще моля по тоя случай г. министра на правосъдието, што на всички ония дѣла, които сж възбудени по последнитѣ събития, да се даде спешностъ, защото отъ много дѣла, които сж разгледани, оказа се, че много невинни български граждани сж стояли и досега стоятъ въ затвора. (Ржкоплѣскания отъ комуниститѣ) Налага се спешностъ, за да може престъпникътъ справедливо да отиде въ затвора, а невинниятъ да бѣде оправданъ.

Председателъ: Г. Кръстю Пастуховъ има думата.

К. Пастуховъ (с. д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Хубаво се слушатъ думитѣ на ораторитѣ за омиротворяване на страната, и ако тѣ действително изразяватъ искренното разкаяние и желание да се омиротвори страната чрезъ едно всеопрощение и отказване на досегашнитѣ позиции, и азъ бихъ се присѣдинилъ да моля Народното събрание, въпреки постановленията на закона, да бѣде великодушно и въ интереса на мира да се вслуша въ молбата на тѣзи, които искатъ справедлива, споредъ тѣхъ, защита на своето депутатско качество.

По чини ми се, че това е само една адвокатска защита, а не едно сериозно разкаяние. Този министъръ съмъ го чувалъ много пъти отъ г. г. комуниститѣ отъ тукъ, които, когато е за тѣхъ, винаги говорятъ: „Позоваваме се на закона, който не признаваме (Смѣхъ срѣдъ сговориститѣ и социалдемократитѣ), и който ще разпнемъ на кръстъ и въпреки него ще унищожимъ нашитѣ противници. Но понеже вие се поставяте все на законна почва и желаете да тържествува законътъ, бждете толкова наивни, дайте ни законностъ, да ви строшимъ по-лесно главите. (Смѣхъ верѣдъ сговориститѣ и социалдемократитѣ) Азъ мисля, че това е единъ абсурдъ, който не може да се поддържа въ едно Народно събрание, защото манталитетътъ на Камарата, каквато и да била тя, е по-другъ отъ сокашкия манталитетъ. Който — това съмъ го поддържалъ винаги въ миналото — пледира за законностъ, трѣбва да даде доказателства най-първо, че стои на легална база. Инакъ, всѣки има право да се осъмнява въ мотивитѣ му и да ги нарича партизански

И въ този мой зовъ нека се вслушатъ не само представителитѣ на комуниститѣ, но и представителитѣ на дружбашиитѣ, . . .

Некой отъ националь-либералитѣ: И на социалдемократитѣ.

К. Пастуховъ (с. д): . . . а и представителитѣ на националь-либералитѣ, които смѣтатъ, че е дошълъ моментътъ въ мътна вода риба да ловятъ и хвърлятъ сѣркетомо въ всички посоки, та каквото се захачи, да ла влѣзе вътре. (Смѣхъ и ржкоплѣскания отъ говорителитѣ и социалдемократитѣ) Чини ми се, че ако тѣ иматъ съзнание за тежестта на момента, който преживѣва страната, както го изразяватъ и тѣ тукъ, не могатъ да си служатъ съ тѣзи вулгарни партизански маниери, съ които сж си служили нѣкога въ България. Защото ние нѣма да вървимъ изъ добъръ пътъ, ако винаги повтаряме онова, което е било вчера, и ако, когато дойдемъ натѣсно, пледираме за законностъ, а щомъ ни пуснатъ отъ затвора, вземаме бомбичитѣ въ джобовѣтѣ и ги хвърляме изъ засада срещу нашитѣ противници, а следъ това пакъ на дова смѣтка искаме милостъ.

Въпросътъ, г. г. народни представители, не е партиенъ и азъ моля всѣки единъ отъ насъ по съвестъ да си го разреши, какъ той разбира закона и докъде ще даде тежестъ на политически или други мотиви, за да вземе решение въ една или друга насока.

Въпросътъ за депутатската неприкосновеностъ е повдигнатъ не единъ пътъ въ Народното събрание. И не може да се каже, че има една установена юриспруденция, защото, преди всичко, не е имало винаги едно Народно събрание да решава въпроситѣ по съвестъ, а често пъти бивали сж такива, които сж ги разрешавали, изхождайки отъ партизански съображения. Да се помъчимъ да разрешимъ сега въпроса по съвестъ и по законъ.

По принципъ всички конституции признаватъ и подчертаватъ правото на депутатската неприкосновеностъ, особено когато Камарата се намира въ сесия. Различията идатъ въ текстоветѣ на конституциитѣ. И доколкото азъ зная, текстътъ на нашата конституция, дословниятъ текстъ, а не принципътъ, е отличенъ отъ текстоветѣ на тѣзи западни конституции, които ние обикновено вземаме за моделъ да се позоваваме на тѣхъ и да подражаваме въ отсъствието на практика у насъ. Принципъ е, както се подчерта и отъ предшествующи нѣкои оратори, че народниятъ представител е свободенъ и може да бѣде арестуванъ за престѣпление, ако бѣде на мѣстото заловенъ. Нашиятъ основенъ законъ, конституцията, говори, че петъ дни до откриването на Камарата депутатътъ не може да бѣде задържанъ за — да го река — обикновено престѣпно деяние. А за най-тежки престѣпления може да бѣде задържанъ, обаче, контролна инстанция върху съдебнитѣ органи се явява Народното събрание, което трѣбва да бѣде своевременно уведомено, за да може да се произнесе за правилността или неправилността на действията на съдебната властъ; и когато види, че има нарушение на закона, да защити правото на независимостъ и на свобода на единъ свой членъ, безъ да държи смѣтка за неговитѣ политически убеждения. Това, е което казва нашата конституция. Какъ се е прилагала тя, знаете — много различно. Имало е, обаче, случаи да се прилага.

Спорътъ, споредъ мене, е сега не върху защитата по принципъ на депутатския имунитетъ, независимо отъ убежденията на народния представител. Азъ вѣрвамъ, че по принципъ нѣма да се намѣри членъ въ нашето Народно събрание, който да каже, че върху депутатската свобода и неприкосновеностъ ние плюемъ, че това е една отживѣлица, както действително въ модернитѣ държави, между скобки да ви забележа, на развититѣ страни, които вече сж изживѣли борбитѣ между свободата на гражданина и абсолютизма и беззаконията на властта, има вече тенденция да се справятъ съ този текстъ на конституциитѣ и да подведатъ народния представителъ подъ общия текстъ на закона. Но за насъ и за всички континентални страни принципътъ си остава още непокътнатъ и никой народенъ представителъ не може да не бѣде защитенъ когато той има право да се позове на своята депутатска неприкосновеностъ.

Явява се, обаче, въпросъ: ако е задържанъ единъ народенъ представителъ за едно престѣпление, което е спорно, какъ ще постѣпимъ? Обикновено ли е престѣплението? А обикновено е, когато се наказва, и върху туй нѣма споръ, съ тъмниченъ затворъ — *straf* — или простъ тъмниченъ

затворъ. Тогава 5-тъ дни до откриването на Народното събрание ще бѣдатъ съблюдавани, едно, и, второ, по никакъвъ начинъ даже и *en flagrant délit* не може да бѣде задържанъ народниятъ представителъ. Ако сесията е непреривна, ако нѣма никакъвъ интервалъ, не може да се възбуди никакво преследване срещу народенъ представителъ. Имало е споръ и въ практиката, и въ юриспруденцията, що се разбира подъ сесия и докога трае сесията. И отговорътъ на мнозинството автори е: сесията трае докогато, докогато не е закрыта формално. Фактически може заседанията на Камарата да сж преустановени, може Камарата да си дава отпускъ чрезъ гласуване тукъ чрезъ бюрото въ пленума, но като не е закрыта формално — значи, или да ѝ е изтекълъ срокътъ по конституцията, или по друга причина да е закрыта сесията — народниятъ представителъ, ако и фактически да не заседава Камарата, продължава да се ползува отъ правото на неприкосновеностъ и никой не може да му узурпира това право, никоя съдебна властъ не може да го задържа.

Имаме въ това отношение и прецедентъ у насъ, дори за случаи не на преследване, а на излежаване, и ще ми позволите въ това отношение да цитирамъ самъ себе си, понеже другъ прецедентъ нѣма въ нашата парламентарна история. Въ 1914 г. азъ имахъ нещастieto — защото имахме вземане-даване презъ Радославовия курсъ и защото, г. Кьорчевъ, тогава Народното събрание не действуваше партизански — да бѣда хвърленъ като опозиционеръ въ интервала на сесията въ затвора . . .

В. Молловъ (д. ст): Вѣрно.

К. Пастуховъ (с. д): . . . и освободенъ дори по съдебенъ редъ; защото се призна, че сесията действително продължава, не е закрыта, и понеже престѣплението е наказуемо съ тъмниченъ затворъ, нѣмала е право властта да ме задържа, и бѣхъ освободенъ. Тогава опозицията — старитѣ партии — протестираха предъ Народното събрание въ лицето на неговото председателство, заедно не се е застъпило да защити имунитетъ на народния представителъ. Г. Кьорчевъ бѣше народенъ представителъ, но нито той, нито неговата партия надигнаха гласъ, за да защитятъ правата на народния представителъ; още по-малко сториха това комуниститѣ, съ които сме били винаги въ неприязнени отношения.

В. Молловъ (д. ст): Тогава бѣха органи.

К. Пастуховъ (с. д): Тѣ асдж винаги сж държали орталкътъ съ властта.

Тогава тѣ не посмѣяха да подпишатъ протеста и да протестиратъ. Ни лукъ яли, ни на лукъ мирисла! Не се отнася до тѣхъ и останаха вѣрни на това начало. Когато е за други — мачкайте ги, а когато е за насъ — давайте ни свобода, за да можемъ да ви се надсмиваме и да ви мачкаме по-хубаво!

Но, г. г. народни представители, трудниятъ въпросъ е: кое трѣбва да се разбира най-тежко престѣпление въ криминалия законъ, както го казва конституцията? Г. Молловъ ви даде много вѣзки съображения и доводи, защото изчерпателно чрезъ текстъ на закона не е разрешенъ въпросътъ, що трѣбва да се разбира подъ най-тежко престѣпно деяние. Азъ имамъ да направя само известни корекции, защото искамъ да бѣда по-либераленъ и не толкова да плащамъ данъкъ на сухата формула. Действително, когато е изработвана нашата конституция, сегашниятъ законъ не е билъ въ сила. Вилъ е въ сила отоманскиятъ наказателенъ законъ, който раздѣля деянията на три рода: злодеяния, престѣпления и нарушения. И ако трѣбва да приложимъ отоманския законъ тѣй както си е той, да сметнемъ, че великиятъ законодателъ въ него време е мислил — може и да не е мислил нищо, но да сметнемъ, че е мислил — че има работа съ отоманския наказателенъ законъ, не може да не дойдемъ до заключение, че въ случая конституцията визира злодеянията, а не престѣпленията. А злодеянията по отоманския наказателенъ законъ се наказватъ и съ смъртъ, и съ пожизненъ тъмниченъ затворъ, и съ времененъ тъмниченъ затворъ, на нашъ езикъ казано сега. Това е ясно, особено като се прочете чл. 21 отъ отоманския наказателенъ законъ, дѣто дори за злодеяние наказанието може да бѣде и по-малко отъ петъ години. Но азъ не искамъ да бѣда такъвъ буквоедецъ, защото не допускамъ, че законодателътъ е мислил пъкъ за отоманския наказателенъ законъ. Упо-

трѣбилъ е единъ изразъ, както сж били тогава хорицата неюристи,

В. Молловъ (д. ст): Но доста добри юристи, и даже по-добри.

К. Пастуховъ (с. д): . . . и по разумъ и съвестъ сж разсжждавали: кое престѣпление е джанъмъ най-тежко, ние не можемъ да ги изредимъ тукъ; ще отпуснемъ на депутатитѣ, што за обикновени престѣпления да не ги закачатъ, докато трае сесията; като се закрие сесията, нека ги уловятъ прокуроритѣ и да ги сждятъ за извършенитѣ престѣпления, но за най-тежкитѣ. Въ новия наказателенъ законъ, г-да, нѣма злодеяния, но има престѣпления, наказуеми съ смъртъ, доживотенъ строгъ тъмниченъ затворъ, времененъ строгъ тъмниченъ затворъ и обикновенъ тъмниченъ затворъ.

Кой сж тукъ най-тежкитѣ престѣпления? Тоя споръ се е ловдигалъ и презъ 1919 г. и по-късно, когато е ставало речъ да се защити депутатската неприкосновеностъ. И азъ съмъ длъженъ да изповѣдамъ тукъ предъ васъ, понеже съмъ отъ по-старитѣ депутати, че г. г. членоветѣ на комисията, поне тѣзи, които сега говориха по-друго-яче, отколкото е духътъ на молбата на Кабакчиева, че не сж били безъ друго, сж намѣрение шомъ се касае за тѣхенъ противникъ, комунистъ, той да влѣзе въ клопката и да го държатъ сждебитѣ власти, за да не участвува тукъ въ Народното събрание. Имало е случаи, когато сж се застъпвали енергично да бждатъ освобождавани тѣхни политически противници или да не бждатъ преследвани.

Д-ръ Й. Фаденхехтъ (д. ст): И сега се застъпватъ.

В. Молловъ (д. ст): За д-ръ Максимова.

К. Пастуховъ (с. д): Имаше случай, когато тѣ заседаваха въ Народното събрание и се искаше разрешението отъ сждебитѣ власти да бждатъ хвърлени въ тъмница, т. е. Събраниего да си даде съгласието, за да ги пратятъ въ затвора, и Събраниего е отказало. Значи не сж били мѣроравни партизанскитѣ съображения — че се касае за „нашъ противникъ“ — и не отъ благодарностъ къмъ комуниститѣ т. Молловъ или г. Фаденхехтъ, а даже нѣкога и азъ, който минавахъ за непримиримъ тѣхенъ противникъ, когато намирахме, че е несправедливо, споредъ конституцията, искането на сждебитѣ власти, да бждатъ преследвани, сме се застъпвали въ комисията да не бжде уважавано постановлението на респективния сждебенъ следователъ. И не съмъ ималъ никакви причини ниго да правя миши очи предъ тѣхъ, ниго да се прииспобявамъ нѣкакъ къмъ тѣхъ. Билъ съмъ имъ противникъ, и тѣ ми сж били противници винаги, но азъ съмъ мислилъ всекога, че когато е въпросъ за правото, трѣбва да има една обективна съвестъ въ Народното събрание и да се доближимъ колкото е възможно до едно по-справедливо разрешение на въпроса.

И сега пакъ се пита: кое е най-тежкото престѣпление споредъ новия наказателенъ законъ? Г. Молловъ ви казва: „Новиятъ наказателенъ законъ признава за най-тежко наказание смъртното и строгъ тъмниченъ затворъ, който се дѣли на доживотенъ и на времененъ строгъ тъмниченъ затворъ, а има и обикновенъ тъмниченъ затворъ.“ Че обикновениятъ тъмниченъ затворъ не попада—ясно е; че смъртното наказание попада въ случая — ясно е. Азъ мисля, че нѣма да спори нѣкой какво ако единъ народенъ представителъ е извършилъ деяние, което се наказва съ смъртъ, ще има нѣкакъвъ въпросъ по конституцията, може ли да му се защити неприкосновеността или не. И разлика въ туй отношение между вулгарно и политическо престѣпление не може да се прави, а само за престѣпление. Но спорътъ е билъ — и въ 1918 г., и сега — дали тукъ попада само случаятъ на доживотенъ строгъ тъмниченъ затворъ или и случаятъ на времененъ строгъ тъмниченъ затворъ? Съ други думи, дали само за деяния, които се наказватъ съ доживотенъ затворъ, или съ смъртъ, трѣбва да се задържи народниятъ представителъ, или пъкъ и когато е извършилъ престѣпление, наказуемо съ повече отъ петъ години строгъ тъмниченъ затворъ, той трѣбва да бжде задържанъ съгласно разумното тълкуване на чл. 96 отъ конституцията?

В. Молловъ (д. ст): Не задържанъ, а тегленъ подъ сждъ.

К. Пастуховъ (с. д): Все едно.

Г. г. народни представители! Доводитѣ на г. Моллова сж вѣзки. И позоваването на процесуалния законъ, респек-

тивно на оня неговъ текстъ, който говори въ кои случаи обвиняемиятъ се задържа подъ стража, е единъ доводъ тежъкъ: Но азъ искамъ да бжда по-либераленъ. Споредъ мене, пресилено е това, което твърди г. Молловъ, както е пресилено и да се тълкува, че само доживотниятъ тъмниченъ затворъ или смъртното наказание даватъ основание на следственитѣ власти да задържатъ народния представителъ. Смѣтамъ си, че ако е малко неблагоприятно за всички насъ отъ петъ години да туримъ, смѣтамъ, че най-тежко престѣпление е онова, което влѣче наказание отъ десетъ години нагоре. За това, споредъ моето убеждение, не може да има споръ. И тѣзи престѣпления, наказуеми съ десетъ години затворъ, не сж много и мисля, че заключението ми не е произволно, азъ го вадя пакъ отъ закона. Защо? Най-силниятъ ми доводъ, г. г. народни представители, е следниятъ. Убийството не може да бжде покровителствувано въ никой случай. Който народенъ представителъ е уличенъ въ убийство, той не може да се позовава на депутатския имунитетъ, той трѣбва да бжде задържанъ подъ стража и да бжде даденъ въ рѣпетъ на сждебната властъ, която да продължава действията си по разкриване на престѣплението, ако и сесията да заседава. Ако туримъ това престѣпно деяние подъ покровителство, не виждамъ тогава къде трѣбва да се тури границата; по-хубаво щѣше да бжде тогавъ да се каже, че само смъртното наказание не освобождава народния представителъ отъ преследване докогато трае сесията. По чл. 247 отъ наказателния законъ умисленото убийство се наказва отъ десетъ години нагоре. Значи, за всички подобни случаи, кждето наказанието, предвидено въ наказателния законъ, не е по-малко отъ десетъ години, ние трѣбва да се съгласимъ — и това е разумното и либерално тълкуване на конституцията — че дотамъ не се преситна депутатскиятъ имунитетъ. Признавамъ, че доводитѣ на г. Моллова, неговата теза заслужава сериозно отнасяне.

В. Молловъ (д. ст): Шомъ има лишение отъ права, не може да има имунитетъ.

К. Пастуховъ (с. д): Но заради мене, понеже сме Събрание, което трѣбва да тълкува доста либерално постановленията на текста, азъ мисля, че злодеянията — това е билъ разумътъ на законодателя въ Търново — убийството и всички подобни на него престѣпления не могатъ да сждатъ покровителствувани. И като е така, не може да става речъ въ случая за партизанско отнасяне къмъ повдигнатия въпросъ, защото азъ бихъ питалъ господата, които говорятъ и обвиняватъ въ партизанство другата страна, да ми посочатъ по-други вѣзки доводи, освенъ този: вие желаете да вървите въ единъ пътъ на унищожение на вапитѣ противници. Това е единъ обикновенъ аргументъ, г-да. Азъ не желая — и винаги съмъ деклариралъ това — да унищожаваме противникитѣ на която и да било група чрезъ крути мѣрки, и съмъ последователенъ на себе си. Това въ отговоръ на г. Петкова, новия дружбашки депутатъ (Стѣхъ верѣдъ стовориститѣ). Азъ се радвамъ, че имахъ случай да присъствувамъ тукъ, когато той говори, защото знаехъ, че той е въ друга група и че въ жилитѣ му тече башинна кръвъ и не очаквахъ, че той ще бжде толкова ловкъ да намѣри гостоприемство въ една група, за да си снесе яйцата въ чуждо гнѣздо и лесно да си изтъче една политическа кариера (Ржкопльскане отъ стовориститѣ). Разбира се, не е голѣмъ комплиментъ за земеделската група.

П. Петковъ (з): Г. Пастуховъ! По-добре е да снесешъ яйцата си въ чуждо гнѣздо, отколкото да работишъ противъ народа.

К. Пастуховъ (с. д): . . . която съ готовностъ приема единъ, който не е излѣзълъ отъ чернорабочия народъ и на когото рѣцетѣ не сж полукани, който е откърменъ въ най-кожолерската партия, който е съ манталитета на една група, прославена въ България съ най-лошо име, като прононсирала партия на нелегалността и на потѣпкване гражданскитѣ и политическитѣ свободи — (Ржкопльскане отъ стовориститѣ и социалдемократитѣ).

П. Петковъ (з): По-добре да не излизашъ отъ народа и да работишъ за народа, отколкото да излизашъ отъ народа и да работишъ противъ народа, като тебе.

К. Пастуховъ (с. д): И той днесъ ви говори за партизанство — това не го разбирамъ!

Председателът: Не се отклонявайте от въпроса, г. Пастуховъ.

К. Пастуховъ (с. д.): Азъ ида сега на другата точка на въпроса, а именно: компетентно ли е и до де е компетентно Народното събрание да разглежда книгата на следствената власт. И този въпросъ е интересенъ. Въ миналото, когато е ставало речъ въ други държави за защитата на депутатския импунитетъ отъ посегателствата главно на централната власт, която непокорнитъ депутати ги хвърля умислено въ затвора, очевидно е, че хората си си задавали въпроса, до де трѣбва да отиде Народното събрание въ разглеждането на книгата и на постановленията на следственитъ власти? Сждия ли е Събранието, върши ли произволъ, ако контролира действията на сдебната власт? Г. г. народни представители! Споредъ мене, Народното събрание не може да провѣрва напълно всички данни

В. Молловъ (д. сг.): Това е право.

К. Пастуховъ (с. д): . . . по следствието и да издава присъди

В. Молловъ (д. сг.): Това е много право.

К. Пастуховъ (с. д): . . . по дѣлата на следственитъ вѣсти, защото то не е сждъ. Обаче, Народното събрание не може да приеме винаги представеното за чиста истина, понеже е една власт независима отъ всички други власти. То безъ да посѣга върху атрибутитъ на сдебната власт или на която и да било друга власт има правото да проконтролира действията на сдебната власт и да види дали не сж тѣ, отъ прѣвъ погледъ погледнато, явно безосновни и партизански. Но това проконтролиране не може да отиде дотамъ, докждето въ контролата си ще стигне единъ сждия, който обстоятелствено ще порвѣри даннитъ и ще има правото да събере и нови данни, за да се произнесе върху конкретния случай. Народното събрание само контролира дотолкова доколко явно безосновно и партизански не е възбудено преследване срещу народенъ представителъ. Ако и този въпросъ да не е изчерпателно изясненъ отъ юриспруденцията, обаче, справедливо е, да възприемамъ това гледище, о което се придръжа не единъ авторъ.

Има ли явно безосновно или тенденциозно обвинение противъ Кабакчиева?

Д-ръ Й. Фаденхехтъ (д. сг.): Самъ не го твърди това.

К. Пастуховъ (с. д.): Кой ще отговори, г. г. народни представители, безъ да е прочелъ дѣлото, отрипателно на този въпросъ? Би ли се вдигналъ нѣкой отъ г. г. комунистичитъ да каже, че онова, което стана въ Нова-Загора, онова, което стана въ западна България, ония изстжпления, които се извършиха въ България, не сж едно организирано дѣло на единъ безотговоренъ шабъ, който бѣше разпасалъ поясъ въ дружбашко време и мислѣше, че България е арена на междусоборници и му е позволено да върши всичко безнаказано? (Ржкоплѣскане отъ сговористите и социалдемократитъ).

Никой нѣма да се намѣри.

Т. Страшимировъ (к.): Това не е вѣрно.

К. Пастуховъ (с. д.): И азъ вѣрвамъ, че вашиятъ наричаемъ шефъ, който се опитва да прави декларации изъ вестничитъ, за да подчертава легалния характеръ на Комунистическата партия, ще позволи, може-би, да го чуя и тукъ да признае, че нѣма нищо общо съ нелегални, безумни, престжпни и противонародни конспирации на една плащана отъ странство група, която искаше да разжне България и да удави народа, за да възтѣржествува идеята на Москва. (Ржкоплѣскане отъ сговориститъ и социалдемократитъ).

За мене г-да — най-добросъвестно сждя по въпроса — е ясно, че Кабакчиевъ, тази уста, изъ която тукъ въ течение на години излизаха слова за бунтове, нѣма право сега да се позовава на закона и смирено да моли; той даже нѣма доблестята да каже, че се разкайва и че е стояла партията му, както и той, на легална почва. Г. Страшимировъ! Азъ не съмъ се плашилъ отъ Кабакчиевъ и отъ Кабакчиевици. Вие ако сте следили нашата парламентарна история, ще знаете, че азъ единственъ срещу 40 съмъ се борилъ и нѣмаха куража да ми възразяватъ и да оборватъ моитъ доводи.

Р. Маджаровъ (д. сг.): Биха Ви.

К. Пастуховъ (с. д.): Стояха опуичени, съ наведени глави, но азъ ви обръщамъ внимание на словата на тази група, които ги помня. Винаги кръвъ, винаги убийства, винаги бунтъ, винаги гражданска война, революция, бунтъ — това бѣха думитъ, които излизаха отъ тѣхъ тукъ, въ Народното събрание. Това бѣха по цѣла България словата на ораторитъ, които я кръстосваха съ руско злато, за да заблуждаватъ маситъ, да възбудятъ инстинктитъ, да претжпяватъ съзнанието и да дгазнятъ чувствата, за да ги направятъ обектъ на една братоубийствена война, да ги хвърлятъ въ една неравна борба срещу организираната държавна сила и да изложатъ на позоръ предъ вѣншия свѣтъ българското име, да зачернятъ хлядта къщи, да оставятъ да плачатъ майки, жеси и деца, да проклинатъ сждбата си, да проклинатъ България, да проклинатъ полагата си и да се отчуждаватъ отъ всичко, което е радостно въ нашата земя. Не противъ народа, не противъ заблуденитъ е моята речъ, не за да ги улова въ нашата мрежа. Азъ бяхъ вдигналъ винаги гласъ за милостъ и за снизхождение къмъ тѣхъ, но винаги ще запазя моето възмущение и моето гражданско проклятие, моето отвращение къмъ онѣзи тартюфи оратори (Викове „Браво“ и ржкоплѣскания отъ сговориститъ и социалдемократитъ), които съ дълно съзнание за неуспѣха на предприетата акция я предприеха, за да се отплатятъ на Москва,

К. Лулчевъ (с. д.): За да издържатъ изпита си.

К. Пастуховъ (с. д): . . . които взеха всички мѣрки да избѣгатъ въ странство, да се разполагатъ по Виена и по Москва и нѣкой отъ които държатъ слова, че това не е нищо, което е станало досега въ България. Нови опити за бунтъ, нови кървопронития, нови кърви ще се тѣятъ въ България, защото революцията щѣла да възтѣржествува отъ поражение къмъ поражение. И вие, не дезавурирате тази мръсна и престжпна уста на единъ разбойникъ, който се е угонилъ за смѣтка на чужди държави, който е изтеглилъ и семейството си на почивка вънъ отъ България, а е оставилъ всички насъ тукъ да страдаме, може-би подъ игото на единъ чуждъ режимъ, отъ лошитъ резултати на една гражданска война, днесъ на нова смѣтка ви пѣе въ раскопнитъ салони на московскитъ джекетали, нови пѣсни за нови бунтове. Тѣй ли мислите вие, че ще дойде омиротворението на нашата страна? Тѣй ли вѣрвате вие, че когато повикаме господата тукъ и имъ дадемъ да пиятъ шадраница за тѣхното безумие, че ще извършимъ актъ на великодушние и ще постигнемъ омиротворението на страната? Не вѣрвате ли, не сте ли убедени, че това ще бжде новъ сигналъ за нови подбуждения, за нови походи и за нови убийства, че ще се намѣратъ на нова смѣтка хорица — и азъ чувамъ откажъ се заговори за амнистията да се пушне вече — които ще пушнатъ: „Това е нищо; чакайте, ще видите какво има да става“.

Р. Маджаровъ (д. сг.): Тя още не е дадена.

Н. Тарашмановъ (к.): Какде го чувате, г. Пастуховъ?

К. Пастуховъ (с. д.): Азъ не го чувамъ отъ мръснитъ уста на ржководителитъ, които знаятъ да се пазятъ, а го чувамъ отъ устата на наивния работникъ; ржководителитъ и днесъ ехидно прикриватъ работата.

Х. Христовъ (с. д.): Отъ Москва го казаха.

П. Аленовъ (с. д.): Кажете публично, че не отговаряте за него.

Н. Тарашмановъ (к.): Ние не сме казали нашата дума; ние ще я кажемъ въ понеделникъ. Други лица нека инсинуиратъ, нека създаватъ такива настроения. Вие не можете да ни осждате предварително.

Председателътъ: (Звъни)

К. Лулчевъ (с. д.): Гледайте дѣлата на вашата партия.

Р. Маджаровъ (д. сг.): Вие казахте вашата дума на 22 септември, а сега българското правосъдие ще я каже.

Н. Тарашмановъ (к.): Ние нищо не сме казали.

Р. Маджаровъ (д. сг): Вие я казахте, защото полѣхте България съ кръвъ.

Н. Тарашмановъ (к): Азъ не съмъ казалъ нищо.

П. Аленовъ (с. д): Излѣзте на трибуната и кажете.

Н. Тарашмановъ (к): При дебатитѣ по отговора на тронното слово ние ще кажемъ нашата дума; вие не я знаете.

П. Аленовъ (с. д): Ние искаме да знаемъ престѣпници ли сте или разкайници.

Председателъ: (Звъни) Моля, тишина, г-да.

Г. Пастуховъ! Продължете.

К. Пастуховъ (с. д): Никога отъ тази трибуна не съмъ проповѣдвалъ кръвъ, а винаги съмъ се опѣлчавалъ противъ тѣзи, които отъ тукъ съ я проповѣдвали, или онѣзи, които отъ тамъ съ я проповѣдвали. Азъ съмъ билъ винаги вѣренъ на базата, на която стои нашата партия, на легалната борба, на зачитане свободитѣ и конституцията, не за да ги използваме единъ денъ противъ нашитѣ противници, когато дойдемъ на тѣхното мѣсто, както проповѣдваха вашитѣ, а за да се възцари тържеството на закона и на свободата на всички партии и за всички граждани въ нашата страна. Азъ съмъ въ пълното съзнание на лошитѣ последици отъ това, да дѣлимъ гражданитѣ на легални и нелегални, и желая тѣзи, до които се отнасятъ тѣзи мои думи, да взематъ съответна бележка, както подобава на обществени хора, което ще рече: изповѣдай това, което мислишъ и какъвто си ти; ако си нелегаленъ, то дръжъ си пѣтя; ако си билъ заблуденъ грѣшникъ, престѣжникъ, изповѣдай грѣха си. Това е потребно не за да те унижимъ лично — личнитѣ унижения въ една велика борба нѣматъ никакво значение — но за да се разбере отъ народнитѣ маси, че този пѣтъ на диктатура, на бунтове, на междусобици е погребанъ винаги и че нѣма кой да го следва въ България. Това искамъ азъ отъ васъ да направите, а не лицемерно скриване задъ действителността подъ ударитѣ на страха и на закона. Това е природата не на общественика; това е природата на малодушника, на Тартюфа, на лицемера, на политическия подлель. Ние това не го желаемъ; ние искаме искреното убеждение, което ще покаже, че нѣма политически фанатизъмъ. Политическиятъ фанатизъмъ може да даде лоши сетинни въ даденъ моментъ, но когато има разкайние и когато има съзнание, когато се напуснатъ лѣтницата на безумието, тогава, разбира се, се открива арената на обикновенитѣ, радостнитѣ политически борби, и въ тази страна можете да очаквате добри резултати. Разбрахте ли кое искамъ азъ? Не се боя отъ Кабакчиева и отъ 300 Кабакчиевци. И азъ бихъ желалъ да ги видя тукъ, а не въ Москва, скрити по таванитѣ.

К. Лулчевъ (с. д): И Коларовъ да дойде.

К. Пастуховъ (с. д): И Коларовъ да дойде, и Георги Димитровъ да дойде.

Председателъ: Свършете, г. Пастуховъ, понеже времето Ви за говорене споредъ правилника изтича.

К. Пастуховъ (с. д): Това е, което имамъ да кажа по въпроса. Ще има време да се обяснимъ, следъ като чуемъ и вашитѣ декларации. И увѣрявамъ ви, азъ не се боря за унищожаването ви, но се боря за унищожаването на вашитѣ разущрителни идеи съ силата на нашето право слово, което искаме да се чуе, за да добие право на теренъ въ нашата страна и да се отвърнатъ маситѣ отъ пѣтя на заблудението и безумието. (Ръкоплѣскания отъ сговоритѣ и социалдемократитѣ).

Председателъ: Има думата г. проф. д-ръ Йосифъ Фаденхехтъ.

Д-ръ Й. Фаденхехтъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г- г. народни представители! Следъ онова, което се каза тукъ преди малко отъ нашия другаръ народния представителъ Кръстю Пастуховъ, азъ смѣтамъ, че ще бѣде добре да чуете и думата на единъ отъ ония, които смѣтатъ, че не трѣбва да се внася духъ на възбуждение по единъ въпросъ, който засѣга интереситѣ на Парламента, понеже това може да хвърли сѣнка отъ подозрение върху

решението, което ще вземе народното представителство по въпроса, който ни занимава. Азъ напълно сподѣлямъ идеитѣ, които изтъкна тукъ преди малко г. Кръстю Пастуховъ, защото не сме ние наивни да мислимъ, че следъ потушаването съ толкова кърви бунтоветѣ на г. г. комуниститѣ въ България, ние сме избѣгнали вече опасността да преживѣемъ нови такива бунтове, защото азъ не виждамъ и не чувамъ дума на разкайние отъ страна на групата, която запали огъня въ България.

В. Молловъ (д. сг): И да го чуете, не вѣрвайте.

Н. Тарашмановъ (к): Ние още не сме казали своята дума.

Д-ръ Й. Фаденхехтъ (д. сг): Тя се крие задъ прости отричания, иска да си даде видъ, че нѣма нищо общо съ онова, което е станало въ нашата страна, и мисля, че нѣма да се намѣрятъ наивници които да повѣрватъ, че опасността е минала и че ние ще оставимъ тѣ да вършатъ своето потайно, подмолно, конспиративно дѣло. Но туй не е наша работа днесъ, държавата има достатъчно средства и съ нашата подкрепа, която дадохме тукъ въ името на запазване реда и законността въ тази страна и въ името на социалнитѣ реформи, прокарани по миренъ еволюционенъ пѣтъ, тази държава ще има достатъчно сили, казвамъ, да се бори и съ новитѣ конспирации. Но безъ да се влияемъ отъ това, че вие готвите нови конспирации, безъ да се влияемъ отъ партийната принадлежностъ на лицето Христо Кабакчиевъ, което сезира Народното събрание съ искане да бѣде пуснато на свобода, ние имаме предъ видъ единствено неговото качество на народенъ представителъ. И като председателъ на правосѣдната комисия, азъ мога да ви засвидетелствувамъ, че нито единъ отъ членоветѣ на тази комисия при обсъждането на този въпросъ не прояви нито най-малко ожесточение, нито най-малко възбуждение по отношение личността на нашия другаръ Христо Кабакчиевъ, сега въ затвора. Това трѣбва да го констатирамъ за честта на самата комисия. И мисля, че Народното събрание, което ще приеме предложението на комисията, ще извърши единъ актъ на законностъ, единъ актъ на запазване нашата конституция и същевременно — на зачитане правосѣдието въ тази страна.

Накжео ще подкрепя доводитѣ на комисията. Нѣма защо да се впускамъ въ подробенъ анализъ на законоположенията, защото онова, което се изложи отъ докладчика на комисията и отъ г. Моллова, достатъчно освѣтлява положението отъ юридическа страна. Азъ не виждамъ друга страна въ този въпросъ; моля и васъ, г. г. народни представители, да не считате, че това може да бѣде другъ въпросъ, освенъ чисто въпросъ на приложението на конституцията и закона. Можемъ да споримъ върху това, какво разбира нашата конституция въ чл. 96 подъ „най-тежки наказания“. Едно е безспорно, че нашата конституция, въ сравнение съ конституциитѣ на другитѣ държави, е много по-либерална по отношение на запазване имунитета на народния представителъ, въ този смисълъ, че ако народниятъ представителъ е задържанъ или обвиненъ отъ съдебната властъ за едно престѣпление, което не се наказва съ най-тежки наказания, презъ време на сесията на Парламента този народенъ представителъ трѣбва да бѣде пуснатъ на свобода и трѣбва да бѣде оставенъ свободно да изпълни своя депутатски мандатъ. Даже тогава, когато народниятъ представителъ бѣде уловенъ на мѣстопрестѣплението, както се казва, en flagrant délit, но не се обвинява въ престѣпление, което се наказва съ най-тежко наказание, казвамъ, даже да е очевидно неговата виновностъ, защото е уловенъ на мѣстопрестѣплението, той трѣбва да бѣде пуснатъ на свобода и да бѣде оставенъ тукъ, въ нашата срѣда, да изпълни своя депутатски дългъ. Ако, обаче, народниятъ представителъ е обвиненъ въ престѣпление, което по криминалния законъ, се наказва съ най-тежко наказание — това е буквално текстътъ на конституцията — тогава той може да бѣде тегленъ подъ съдъ само съ разрешение на Народното събрание. И нашата задача, било като комисия по Министерството на правосѣдието, било като пленумъ, Народно събрание, е единствено тази, да констатираме: Христо Кабакчиевъ обвиненъ ли е отъ съдебната властъ въ престѣпление, което по действащия наказателенъ законъ се наказва съ едно отъ онѣзи наказания, които могатъ да се подведатъ подъ категорията на най-тежкитѣ наказания? Този е единъ въпросъ.

Вторъ единъ въпросъ е въпросътъ, който наистина конституцията не го изтъква като такъвъ, подлежащъ на разглеждане отъ Народното събрание, но който излиза отъ

естеството на депутатския имунитет; той е въпросът: народното представителство има ли основание да подозира, че във случая обвинението, както е въведено срещу народния представител, не се основава на достатъчно улики, каквито е събрала съдебната власт, а е просто дѣло на едно преследване, съществуващо с цел да бъде изтръгнат из сѣдбата на народното представителство и да бъде лишен от възможност да изпълни своя депутатски дълг?

Комисията по Министерството на правосъдието по отношение на този въпрос, който тя си постави, отговори, че даже самият просител, народният представител Христо Кабакчиев, не твърди въ своята молба, че обвинението, което е повдигнато против него по чл. 99 п. 2 от наказателния закон, за измѣна, въ смисъл на насилствено измѣнение на държавния строй, е едно обвинение, повдигнато срещу него единствено с цел да бъде поставен той въ невъзможност да участвува въ работитѣ на Народното събрание. Той не можеше да повдигне това обвинение против съдебната власт, по простата причина, че той биде арестуванъ, биде подведенъ подъ углавно преследване още когато не е билъ кандидатъ за народенъ представител. Следователно, комисията, както и самият народенъ представител г. Христо Кабакчиев, нѣмаше основание да подозира съдебната власт, че тя е повдигнала това преследване против него единствено с цел да го лиши от възможност да участвува въ Парламента и че не е имало достатъчно основание да повдигне това обвинение против него, обвинение, по което последната дума ще каже съдътъ.

Щомъ като е така, оставаше другият въпросъ: е ли той обвиненъ по едно престѣпление, което се наказва по нашия наказателенъ законъ съ едно наказание отъ категорията на най-тежкитѣ наказания? И за да може да разреши този въпросъ, комисията си създаде единъ критерий обективенъ, за да не бъде поставена тя и народното представителство на XXI-то Народнo събрание въ положението, за всѣки отдѣленъ конкретенъ случай да решава съ различни критерии, за да не може да бъде обвинена нито комисията, нито народното представителство, че действуватъ пристрастно, съ огледъ къмъ личността или партийната принадлежност на народния представител. Комисията си постави този критерий, прие, че най-тежки наказания сѣ именно: смъртъ, доживотенъ строгъ съмниченъ затворъ и времененъ строгъ тъмниченъ затворъ най-малко петъ години.

Имаше ли основание комисията да приеме това тълкувание на конституцията? Щомъ като самият основенъ законъ не определя по-точно за какви престѣпления трѣбва да се обвинява единъ народенъ представител, за да може да бъде той и презъ време на сесията тегленъ подъ съдъ и съденъ, макаръ и съ решение на Народното събрание, не остава освенъ обикновеното Народнo събрание да си създаде този критерий, да отговори на този въпросъ прецизно. Имайки предъ видъ досегашната неустановена парламентарна практика, отъ която се вижда — отъ опита на миналото — че комисиятѣ и болшинствата често пакъ сѣ прилагали произволни критерии, съ огледъ на това, къмъ коя партийна група принадлежи народниятъ представител — макаръ че, трѣбва да констатираме, това е ставало много рѣдко, а за честта на нашитѣ парламенти трѣбва да признаемъ, че се е пазилъ имунитетътъ на народния представител безъ огледъ на партийна принадлежност — за да се избегне една опасност да съдимъ по случай, конкретно по единъ въпросъ, сметнахме, че сме компетентни да опредѣлимъ — и ще моля почитаемото народно представителство да има предъ видъ това, когато решава този въпросъ, макаръ че мнението на комисията въ това отношение не е задължително за народното представителство — че най-тежко наказание по действующия наказателенъ законъ, освенъ смъртното наказание, е и строгиятъ тъмниченъ затворъ отъ петъ години нагоре. Въ самия наказателенъ законъ, очевидно е, че строгъ тъмниченъ затворъ отъ петъ години нагоре се третира като наказание, което действително трѣбва да бъде поставено въ категорията на най-тежкитѣ — то е свързано съ най-тежки послѣдци за осѣдения. Осѣдениятъ най-малко на петъ години строгъ тъмниченъ затворъ по наказателния законъ се лишава отъ своитѣ съпружески и родителски права, лишава се отъ граждански права; когато е въ затвора, той се подлага на най-тежки работи, не по свой изборъ, а отъ управлението на затвора.

Следователно, осѣденитѣ най-малко на петъ години строгъ тъмниченъ затворъ могатъ да се поставятъ въ ка-

тегорията на ония, които претърпяватъ едно инфамантно, едно опозорително наказание, а едно опозорително наказание е, безспорно, едно отъ наказанията, които влизатъ въ категорията на най-тежкитѣ.

Не можеме да приемемъ критерия, който се предлагаше отъ нѣкои, че строгиятъ тъмниченъ затворъ отъ една до петъ години влиза въ категорията на най-тежкитѣ наказания, защото виждаме, че наказателниятъ законъ свързва съ минимумъ петъ години строгъ тъмниченъ затворъ онѣзи послѣдци, които именно приравняватъ туй наказание — временния строгъ тъмниченъ затворъ — къмъ доживотенъ строгъ тъмниченъ затворъ по послѣдствията за лицето, за неговата честъ, за неговитѣ права и неговата дееспособност. Осѣденитѣ на строгъ тъмниченъ затворъ се лишаватъ отъ правото да могатъ сами да си редятъ гражданскитѣ слѣпки; тѣ сѣ поставени подъ запрещение, подъ настойничество. Ние бихме имали основание да отидемъ по-далечъ, да бъдемъ по-малко либерални и да приемемъ за критерий именно онова, което може да се поддържа, че строгиятъ тъмниченъ затворъ и отъ една година вече до петъ години влиза въ категорията на най-тежкитѣ наказания, защото наказателниятъ законъ, като различава наказанията по рода, има безспорно предъ видъ първитѣ два вида наказания — смъртъ и строгъ тъмниченъ затворъ — като най-тежки наказания. Подиръ това идатъ вече, като по-малко тежки, обикновенитѣ затворъ, запирането и глобата. Обаче ние искаме да бъдемъ по-либерални въ защитата на депутатския имунитетъ и приедемъ този критерий — минимумъ петъ години строгъ тъмниченъ затворъ.

Приели веднажъ този критерий, ние констатирахме, че Христо Кабакчиевъ се обвинява по чл. 99 п. 2 отъ наказателния законъ въ престѣпление „измѣна на държавата“, въ смисълъ насилствено измѣняване държавния строй, наказуемо съ минимумъ десетъ години строгъ тъмниченъ затворъ. Заключениеето за насъ бѣше наложително, че трѣбва да отговоримъ отрицателно на искането на народния представител Христо Кабакчиевъ да бъде пуснатъ на свобода и трѣбва да разрешимъ на съдебната власт да продължи углавното преследване противъ него.

Г. г. народни представители! Че правосъдната комисия въ своя разпореденъ съставъ не е действувала нито съ най-малко пристрастие, нито съ най-малко ожесточение противъ Христо Кабакчиевъ като комунистъ, това се показва отъ факта, че същата правосъдна комисия реши за другия неговъ другаръ, Никола Максимовъ, бургаски народенъ представител, да бъде веднага освободенъ отъ затвора, за да дойде между насъ да заседава, защото намѣрихме, че неговиятъ случай не попада подъ ония случаи, въ които народниятъ представител може да бъде арестуванъ презъ време на сесията. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ) Това е едно опровержение за твърденията на г. Страшимирова, че ние сме действували така, защото ние сме искали да проявимъ своята мѣстъ, своето озлобление противъ Комунистическата партия. Азъ решително протестирамъ противъ това обвинение и поставямъ предъ вниманието ви този фактъ, че правосъдната комисия днесъ въ своето заседание постанови да бъде освободенъ д-ръ Максимовъ, нашето решение биде съобщено на бюрото и, доколкото ми е известно, правителството е разпоредило за неговото освобождение.

Достатъчно е това, което ви изложихъ, за да ви бъде ясно, че правосъдната комисия е решила въпроса безъ всѣкакво пристрастие, изгълнявайки своя дългъ да пази отъ една страна имунитета на народното представителство и отъ друга страна да пази престижа и силата на правосъдието на тази страна. И азъ съмъ убеденъ, че като гласувате за това предложение на комисията, вие ще издигнете достойнството на нашия Парламентъ и ще далете актъ на съзнание за високото значение на правосъдието въ нашата страна. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ и социалдемократитѣ)

Председателъ: Г. г. народни представители! Нѣма никой записанъ повече по открититѣ дебати. Смѣтамъ, че въпросътъ е изчерпанъ и ще пристъпимъ къмъ гласуване предложението на комисията по Министерството на правосъдието. А то е следующето: „Да разреши Народното събрание тегленето на съдъ на народния представител Христо Кабакчиевъ по обвинението му по следственото дѣло № 210/1923 г. на V съдебенъ следователъ при Софийския окръженъ съдъ по чл. 99 п. 2 въ свързка съ чл. 51 п. 2 отъ наказателния законъ, а молбата на същия народенъ представител Христо Кабакчиевъ, да бъде освободенъ, да се остави безъ послѣствие“.

Които отъ г. г. народнитѣ представители сѣ съгласни да се приеме предложението на комисията, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Моля г. Банко Георгиевъ да докладва решението на комисията по въпроса за арестуването на другия народенъ представитель — Маринъ Поповъ.

Докладчикъ В. Георгиевъ (д. ст): Г. г. народни представители! Сѣдебниятъ следователъ при Севлиеския окръженъ сѣдъ е изпратилъ едно писмо до г. председателя на Народното събрание съ следното съдържание: (Чете) „Съ настоящето считамъ за необходимо да Ви уведомя, че противъ избрания за народенъ представитель кандидатъ отъ листата на Българския земеделски народенъ съюзъ Маринъ Поповъ и провъзгласенъ за такъвъ отъ Севлиеския окръженъ сѣдъ съ опредѣление № . . . отъ 21 ноемврий 1923 г. сѣ заведени въ повѣрениа ми следственъ участъкъ следнитѣ следствени дѣла:

„1. Следствено дѣло № 438/1923 г. за измѣна (чл. 99 и 2, чл. 101 алинея първа отъ наказателния законъ), което дѣло, като свършено, е изпратено по подсѣдностъ на г. прокурора при Русенския апелативенъ сѣдъ;

„2. Следствено дѣло № 378/1923 г. за подбуждане къмъ мятежъ (чл. 172, 175 алинея втора и 179 отъ наказателния законъ), което е свършено и изпратено по подсѣдностъ на г. прокурора при Севлиеския окръженъ сѣдъ;

„3. Следствено дѣло № 470/1923 г. за нарушение служебнитѣ си обязанности съ целъ за имотна облага като директоръ на Севлиеския земеделски кооперативенъ синдикатъ „Земледѣлецъ“ (чл. 431 отъ наказателния законъ);

„4. Следствено дѣло № 414/1923 г. за злоупотребление на сумата 50.000 л. като директоръ на сѣщия синдикатъ, което дѣло се води по факта.

„5. Следствено дѣло № 428/1923 г., за злоупотребление сумата 112.532-72 л. и друга сумата 100.000 л. като директоръ на сѣщия синдикатъ (чл. чл. 431 и 421 отъ наказателния законъ);

„6. Следствено дѣло № 444/1923 г., образувано по тѣжбата на севлиеския гражданинъ Стефанъ Г. Перезовъ противъ председателя на тричленната общинска комисия на трудовата поземелна собственост Маринъ Поповъ и членовѣтъ на сѣщата комисия за неправилно отчуждаване извѣстна частъ отъ имотитѣ му (чл. 431 отъ наказателния законъ);

„7. Следствено дѣло № 469/1923 г. противъ сѣщия Маринъ Поповъ за злоупотребления съ стоки отъ сѣщия синдикатъ, бидейки директоръ на сѣщия синдикатъ.

„Следственитѣ дѣла по обвинението на Маринъ Поповъ като директоръ на синдиката сѣ образувани по ревизионнитѣ актове, съставени на сѣщия отъ районния инспекторъ на кооперациитѣ.

„Тѣй като по нѣкои отъ тия дѣла на обвиняемия Маринъ Поповъ е вземана мѣрка за неотклонението му отъ следствено и сѣдебно дирене — „гаранция“, а по други е задържанъ „подъ стража“, то уведомявамъ Ви, че сѣщиятъ не ще бѣде освободенъ при свикване на Камарата, което, моля, донесете до знанието на почитаемото представителство.“

Г. г. народни представители! Този народенъ представитель е даденъ подъ сѣдъ по нѣколко престѣпления, но за насъ е важно, че между тия престѣпления фигуриратъ и такива, които се наказватъ съ повече отъ десетъ години строгъ тъмниченъ затворъ, и понеже ние приехме по случая съ народния представитель Христо Кабакчиевъ, че щомъ единъ народенъ представитель е даденъ подъ

сѣдъ за престѣпление, което се наказва съ повече отъ петъ години строгъ тъмниченъ затворъ, не може да бѣде освободенъ отъ следствие, естествено е, че нашето заключение или решение на комисията е сѣщото, както и за народния представитель Христо Кабакчиевъ, т. е. да се разреши отъ Народното събрание тѣзи следствени дѣла, на брой седемъ, да продължатъ, защото молба отъ тоя народенъ представитель за освобождение аслѣ нѣмаме — имаме само писмо отъ следователя, който съгласно чл. 96 отъ конституцията трѣбва да ни уведоми, за да разрешимъ по-нататѣшния ходъ на дѣлата. И комисията по Министерството на правосѣдието рѣши да предложи на народнитѣ представители да решатъ всичкитѣ тѣзи дѣла да следватъ своя ходъ.

Председателъ: Иса ли нѣкой думата по доклада на г. докладчика? Никой не иска думата.

Предлагамъ на гласуване решението на комисията да се разреши даването ходъ на дѣлата, възбудени отъ сѣдебната властъ противъ народния представитель Маринъ Поповъ. Които г. г. народни представители сѣ съгласни съ решението на комисията, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Г. г. народни представители! Съ това дневниятъ редъ за днешното заседание се изчерпва. Обаче, имамъ да ви съобщя, че въ Бюрото е постѣпило сѣщо и решение на комисията по Министерството на правосѣдието относно арестуването на г. д-ръ Максимова. Комисията е рѣшила да се ходатайствува да бѣде наредено съвмѣстно съ компетентната властъ за освобождаването на г. д-ръ Максимова, тѣй като комисията намира, че той не е задържанъ отъ сѣдебнитѣ власти. Вече, както узнахъ, компетентнитѣ власти сѣ разпоредили за неговото освобождение. Смѣтамъ, че ще бѣде безпредметно да разглеждаме туй решение на комисията, тѣй като нѣма какво да се разисква. Но, ако нѣкои отъ г. г. народнитѣ представители биха желали да се сложи то на дневенъ редъ, ще го сложимъ за идущето заседание.

Отъ сговориститѣ: Неудобно е. Да се гласува.

Председателъ: Не можемъ да гласуваме, понеже не е сложено на дневенъ редъ.

Т. Теодоровъ (д. ст): Нека се сложи.

Председателъ: Ако народното представителство намира, че има нужда да се дебатира по него, добре.

Обаждатъ се отъ сговориститѣ: Нѣма, нѣма.

Председателъ: Моля. Които г. г. народни представители сѣ съгласни да не се слага на разглеждане решението на комисията, тѣй като то вече е безпредметно, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Остава да се опредѣли дневниятъ редъ за следующето заседание.

Председателството предлага: дневниятъ редъ за понедѣлникъ да бѣде продължение провѣрката на изборитѣ. Отъзи г. г. народни представители, които сѣ съгласни съ предложения отъ председателството дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Д. Бошановъ (д. ст): Г. председателю! За понедѣлникъ не ще бѣдемъ готѣви.

Председателъ: Ще видимъ; ще се постараете да бѣдете готѣви.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 19 ч. 20 м.)

Председателъ: **Д-ръ Т. КУЛЕВЪ**

Секретаръ: **Т. КОЖУХАРОВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.		Стр.
Отпуски , разрешени на народнитѣ представители: Христо Георгиевъ, Цанко Деликоцевъ, д-ръ Никола Чирпанлиевъ, Пендю Стойчевъ, Недѣлчо Топаловъ и Христо Баевъ	25	правосъдието относително убийството на д-ръ Н. Геннадиевъ (Отговоръ отъ министритѣ на вътрешнитѣ работи и народното здраве и на правосъдието)	25
Предложения: 1) за одобрение указъ № 585 отъ 10 октомврий 1923 г., съ който се утвърждава VI-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му на 2 октомврий 1923 г., протоколъ № 109 (Съобщение)	25	Изборъ — проверка. Докладване и утвърждение избора, произведенъ въ Пловдивската селска избирателна околия	26
2) за одобрение указъ № 588 отъ 10 октомврий 1923 г., съ който се утвърждава I-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му на 26 септемврий с. г., протоколъ № 103 (Съобщение)	25	Докладъ отъ комисията по Министерството на правосъдието:	
3) за одобрение XIII-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му на 24 августъ 1923 г., протоколъ № 92, относно отпускането обезщетение и на свръхсрочнитѣ под-офицери, които през войната 1915—1918 г. сж били повишени за бойно отличие въ чинъ запасенъ подпоручикъ и пр. (Съобщение)	25	1) относително задържането отъ съдебнитѣ власти на народния представител Христо Кабакчиевъ (Разискване и одобрение решението на комисията да се даде ходъ на следственото дѣло противъ сжщия)	26
Питане отъ народния представител Иванъ Ангеловъ къмъ министъръ-председателя и министритѣ на вътрешнитѣ работи и народното здраве и на	25	2) сжщо за народния представител Маринъ Поповъ (Одобрение решението на комисията да се даде ходъ на следственитѣ дѣла противъ сжщия)	45
		Решение на сжщата комисия относително задържането на народния представител д-ръ Никола Максимовъ — решено да бжде ходатайствувано предъ надлежитѣ власти за освобождението му (Съобщение)	45
		Дневенъ редъ за следующето заседание	46